

‘လုၤတက့ၤန့ၣ်လီၤတလၢဟီၣ်ကဝီၤအံၤ တဂ့ၤ’

သုးဖီၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟံးဆူၣ်န့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၤလၢကီၢ်ပယီၤ
မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံး

လါမးရှး ၂၀၁၉ နံၣ်

တၢ်ကတိၤလၢညါ

ပုၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ပၤဖျါဝဲလၢ “တၢ်ဘျီလၢလၢဖဲယလဲၤလၢယကျိးန့ၣ်, ယထံၣ်ကီၢ်ပယီၤသုးဟံးလီၤယၢ်တၢ်ပနီၣ်လၢ ယကျိးပုၤလၢအအိၣ်ကွဲးလီၤအသးလၢ “သုးဟီၣ်ခိၣ် ! လၢတက့ၤန့ၣ်လီၤတလၢတဂ့ၢ်”. အဝဲတဲလၢ “တၢ်အံၤမၤဘၣ်ဒိယသးဒိၣ်မး. ယအိၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ပျံၤသးဖုးအပူၤမ့ၢ်လၢယဘၣ်ယိၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤသုးကဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ပၤကွံာ်ယဟီၣ်ခိၣ်လီၤတူၤလီၤယိၣ်ဘၣ်ဖုး. ပတၢ်ဖိးတၢ်မၤခဲလၢကကဲထီၣ်တၢ်ကလီၤကလီၤ. ပကလုာ်အိၣ်ပနီၣ်ခိၣ်သးသမူအဂီၢ် ပဒီးသန့ၤထီၣ်ပသးထဲလၢပတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါအလီၢ်အယိၣ်ပကဘၣ်နးဘၣ်ဖျါလီၤ.”

တၢ်သဘံၣ်သဘၣ်လၢအနီၣ်ယံာ်လၢအိၣ်အံၤ နးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤဘၣ်ဒိယဟီၣ်ခိၣ်ဖိန့းယၢ် ဒီးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢအအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤကလုာ်န့ၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဟီၣ်ကဝီၤအိၣ်ဆိးလီၢ်ကျဲးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အဖီခိၣ် ကီၢ်ပယီၤသုးဒီးကလုာ်န့ၣ်သုးဖိၣ်စုကဝဲၤခဲဖုလၢအိၣ်ဒီးအမူအဒါန့ၣ်လီၤ. လၢကီၢ်ပယီၤပူၤထံဖိကီၢ်ဖိ (၇၀) မျးကယၤ ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါလၢတၢ်လုာ်အိၣ် နီၣ်ခိၣ်သးသမူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိၣ် လၢကလုာ်န့ၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်လုာ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမူအဂီၢ် တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်တခါလၢအပိာ်ထွဲထီၣ်အခဲ လၢအကဲထီၣ်အသးပုၤတဝၢကလုာ်န့ၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်တၢ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လၢဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်အိၣ်လၢ သုးဖိၣ်စုကဝဲၤဒီးပုၤနီၣ်တၢ်ပၤခိၣ်ပနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ခဲလၢခဲဆုအိၣ်ပုၤအုကၢ်လဲၣ်န့ၣ်တၢ်ထီၣ်ဒုးလီၤတၢ်အဘၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်သန့ၤကတၢ်ဆိမိၣ်တယၢ် လၢကအိၣ်အအုကၢ်လၢအကွၢ်ညါန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၆ နံၣ်အတီၢ်ပူၤ the Upper House’s Farmers Affairs Committee တဲလၢတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ခဲလၢအိၣ်ဝဲခဲကကွၢ် (၂၀,၀၀၀,၀၀၀) အုကၢ်ဆူအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကထီၣ်ဒုးကွၢ်ကီၢ်ပယီၤသုးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဆဲးအါလဲၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်ညီဘၣ် မ့ၢ်လၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်အါဂၤပျံၤဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဟံးဖျါထီၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အဂီၢ်န့ၣ် ပုၤလၢဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တဖၣ် ကမၤအါအိၣ်တမံၤမံၤအယိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂၀၁၅ နံၣ်တၢ်မၤထံကီၢ်ဒီးဘၣ်တၢ်ပတုာ်တၢ်ခးဝံၤအလီၢ်ခဲ တၢ်လီၢ်လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအိၣ်ဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်အိၣ်သးဟဲဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးက့ၤကယိၣ်ကယိၣ်လံအယိၣ် လီၢ်ကဝီၤပုၤတဝၢဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဆိကမိၣ်မ့ၢ်လၢဝဲလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လၢတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်အိၣ်လၢပုၤဖိၣ်စုကဝဲၤလၢအပူၤကွံာ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကဟ့ၣ်ကဒါက့ၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သန့ၤကတၢ်သ့ၣ်တၢ်မ့ၢ်လၢတကဲထီၣ်အသးဘၣ်. ဖဲ (NLD) န့ၢ်ဘၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤလၢကပၤထံအိၣ်ကီၢ် ဖဲ ၂၀၁၆ နံၣ်အခါအဝဲဒုးအိၣ်ထီၣ် (Central Reinvestigation Committee for Confiscated Farmlands and Other Lands) ကမံးတံာ်တဖၣ် ဒီးဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤဝဲလၢ ယုၤလၢအတီၢ်ပူၤအဝဲသ့ၣ်ကဘျါန့ၣ်ကွံာ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢ အကဲထီၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပၣ်တံာ်ကရၢမ့ၢ်ဟံးဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ဘျါန့ၣ်ကွံာ်လံဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအကထီၣ်သန့ၤကတၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်ဒဲး အါန့ၢ်ဒဲးအကထီၣ်တဖၣ်လၢတၢ်တဘျါန့ၢ်ဒဲးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢယုၤလံ ၂၀၁၈နံၣ်, ကီၢ်ပယီၤသုးခိၣ်ဒိၣ်စိစိာ်မ့ (ဇော်မင်း) တဲလၢ “တသ့ဖဲအသ့ကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ်ဟ့ၣ်လီၤက့ၤကမျၢၢ်အဟီၣ်ခိၣ် အုကၢ်အါမးလံ” သန့ၤကပုၤသဝီဖိလၢအထူစံာ်လိာ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ် ဆဲးတူၢ်ဘၣ်ဒဲးတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တကးဘၣ် လီၢ်ကဝီၤပုၤတဝၢလၢအကထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒဲးဒဲးလၢ တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးအပူၤ ခိဖျိလၢသုးဖိၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဆိလီၤအသးဘူးဒီးအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဆိးလီၢ်န့ၣ်လီၤ.

သုးဖိၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်လိးဆၢက့ၤတၢ်တမံၤမံၤလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ကမ့ၢ်ဝဲတၢ်ပနီၣ်အရူဒိၣ်မးတခါလၢအဟံးဖျါထီၣ် တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မုာ်တၢ်န့ၣ်, တၢ်တီတၢ်တြၢဒီးတၢ်မၤယုၤမၤဖိးက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ကဲထီၣ်သးလၢကီၢ်ပယီၤပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သန့ၤကတၢ်တမၤဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၤတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်န့းယၢ်လၢကလုာ်န့ၣ်ဖိတဖၣ် အိၣ်တၢ်ဆိးတၢ်လီၢ်ဘၣ်အမဲာ်ညါ, ထံကီၢ်ပဒိၣ်ပပုၤအါလီၤတူၢ်လိာ်ဝဲကီၢ်ပယီၤပၣ်လံၣ်မၣ်ပဒိၣ်အတၢ်ဘျီဘၣ်က့ၤဟီၣ်ခိၣ်သဲးလၢအမ့ၢ်-တၢ်ပၤဆုၤဟီၣ်ခိၣ်လီၤပျီ, လီၤဟီၤဒီးသဘျုးသဲးတၢ်ဘျါ (Vacant, Fallow, and Virgin Lands Management Law) န့ၢ်ဘၣ်တၢ်အါလီၤတူၢ်လိာ်ဝဲလံအယိၣ် သဲးအံၤ

ဟံးန့ၣ်ကွၢ်ပှၤထူစံၣ်မၤဝဲၤဖိအဟီၣ်ခိၣ်အကၢၢ် လၢအကကွၢ်သ့ဝဲမ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်သ့ထဲ လၢထူသန့တၢ်န့ၢ်ပၤဟီၣ်ခိၣ်က ပံၣ်ကျိၤကျဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကစီၣ်အဖုၣ်တဘျီအံၤ ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါ ကီၢ်ပယီၤသးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်လၢအကဲထီၣ် သးလၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်အဆိကတၢ်မ့ၢ် တၢ်မၤတၢ်ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဃး ကီၢ်ပယီၤဟီၣ် ခိၣ်ကပံၣ်ခွဲးယၢ်အသဲစးတကီၢ်အံၤ မ့ၢ်အမ့ၢ်ဖဲယဲၤတၢ်လၢအတြီယၢ်သးဖီၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်လၢတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်က ပံၣ်ကစီၣ်မိမိတမ့ၢ်အဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဝဲတခီၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ခံတပတီၢ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ကယုထံၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ် ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်အရှၢ်အသးသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဟဲခီဖျိအသးလၢ တၢ်ဂ့ၢ် ၂၆ ခါ လၢဘၣ်တၢ်မၤနီၣ်မၤယါအီၤလၢ KHRG န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤကမ့ၢ်တၢ်ကယုထံၣ်သ့ၣ်ညါလီၤလီၤဆိဆိဘၣ်ဃး တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဂ့ၢ်ဝဲခွဲးယၢ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ပိာ်ထွဲထီၣ်အသးလၢလီၤကဝီၤပုၤတဝါဒီးပုၤဘၣ်ယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲခီဖျိတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်အယီ န့ၣ်လီၤ. လၢခံကတၢ်တၢ်ကစီၣ်ဖုၣ်ဝဲအံၤ ကပံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ် (၄) ခါလၢအပာ်ဖျါထီၣ် ပုၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ် တဖၣ်အကလုာ် ဒီးပာ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်လၢ အမၤဘၣ်ဒိလီၤကဝီၤကလုာ်ဒုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် လီၤ.

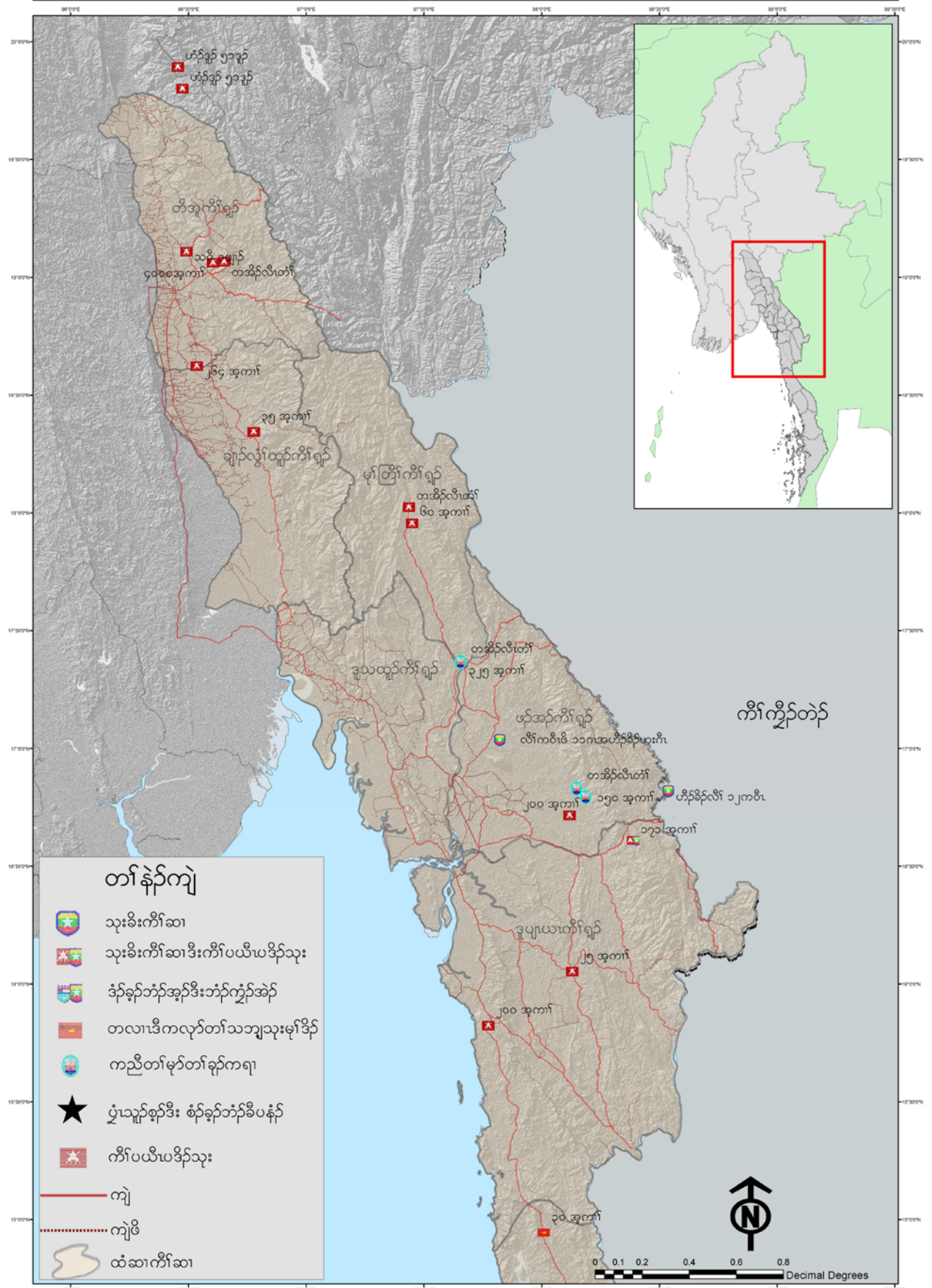
တၢ်မၤအကျိၤအကျဲပီညါ

လၢတၢ်ကစီၣ်အဖုၣ်တဘျီအံၤအပူၤ ကညီၣ်ဂ့ၢ်ဝဲခွဲးယၢ်ကရူၢ်ဟံၣ်ဖျါဝဲ သးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်အံၤအခီပညီမ့ၢ်ဝဲ သးဖီၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢ လီၤကဝီၤပုၤတဝါမ့ၢ်တမ့ၢ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ်န့ၢ်ပၤဝဲ ဒ်လုလုာ်ထူသန့ အကျဲအသးန့ၣ်လီၤ. လုလုာ်ထူသန့တၢ်န့ၢ်ပၤဟီၣ်ခိၣ်အကျဲလၢလီၤကဝီၤဖိသ့ဝဲအံၤန့ၣ် တဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢဟီၣ် ခိၣ်ကစၢ်တဂၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်လံာ်အုၣ်သးမ့ၢ်ဂ့ၢ်တအိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်ဘၣ်လီၤ. တၢ်အခီပညီအံၤတၢ်ဟ့ၣ်အီၤအတကီၢ် လဲၢ်မး မ့ၢ်ဒ်သိးတၢ်ကဆိမိၣ်ကွၢ်ထံနီၤဖးဝဲ လုလုာ်ထူသန့တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်အံၤ မ့ၢ်သန့ဖးဒိၣ်တခါလၢကီၢ်ပ ယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤအဂ့ၢ် ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဃး တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် ဘၣ်သကါဝဲ ခီဖျိသးဖီၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်အဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်အယီန့ၣ်လီၤ. KHRG ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကစီၣ်အါမးဘၣ်ဃး ပုၤ သးဖိတဖၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ် ဒီးတၢ်အံၤပာ်ပနီၣ်ဝဲအခီပညီဒ်အမ့ၢ် သးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ် ခီဖျိလၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အါဒ်တၢ်တက့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤပျံၤမၤဖးအီၤလၢသးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ် လီၤ.

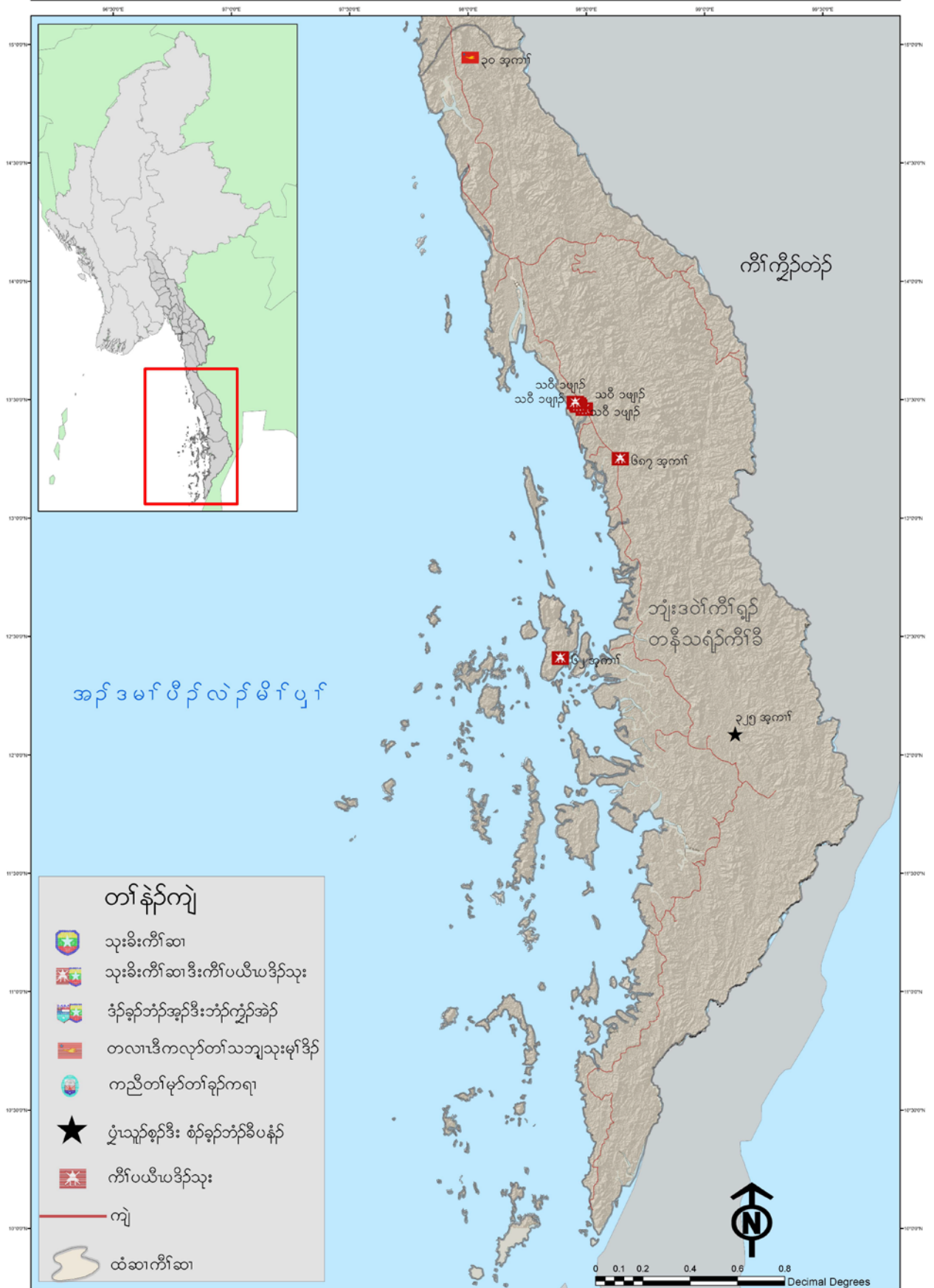
KHRG သိၣ်လိလီၤကဝီၤပုၤတဝါသ့ၣ်တဖၣ်လၢကမၤနီၣ်မၤယါပုၤဂ့ၢ်ဝဲခွဲးယၢ်တၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤ မ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးန့ၣ်လီၤ. ဝဲ ၂၀၁၇ နံၣ်ဒီး ၂၀၁၈ နံၣ်အတီၢ်ပူၤ KHRG ဒီးန့ၢ်ဘၣ် လံာ်တၢ်ကစီၣ် ၉၀ ဘၣ် ဘၣ် ဃးသးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်လၢဟီၣ်ကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကစီၣ်ဖုၣ်တဘျီအံၤ ဝဲထံနီၤဖးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ လံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကစီၣ်လၢတၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်ကဲထီၣ်သး ၂၆ ခါဘၣ်ဃးဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်လၢတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်န့ၢ်အီၤလၢ သးဖီၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ကွဲးဖျါအီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်ကဲထီၣ်အသးသက့ၤဆးဒး လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဒီးဘၣ်ဘၣ် ဆၣ်တၢ်အံၤတမ့ၢ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါအလၢအပွဲၤဘၣ်ဃး သးဖီၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်အတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ် ကပံၣ်ခဲလၢာ်လၢလီၤ ကဝီၤပူၤန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤဒီးကွဲးဖျါထီၣ်အီၤလၢတၢ်ကစီၣ်အဖုၣ်ဝဲအံၤန့ၣ် ဟံၣ်ယုာ်ဒီးတၢ်ကဲထီၣ်သးလၢ အပူၤကွၢ်ယံာ်လံာ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ကဲထီၣ်သးလၢအသိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးလၢအပူၤကွၢ်ယံာ်ကတၢ်မ့ၢ်ဝဲ ၁၉၅၄ နံၣ်ဒီးအလီၢ်ခံကတၢ်မ့ၢ်ဝဲ ၂၀၁၈ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ကွဲးဖျါထီၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်ကဲ ထီၣ်သးနီၢ်ကီၢ်ဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ပျံၤတၢ်ဖးလၢကပာ် ဖျါထီၣ်သးဖီၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တၢ်ဂ့ၢ်, တကးဘၣ်ဝဲတၢ်မၤထံကီၢ်ဒီးဘၣ်တၢ်ပတုာ်တၢ်ခး NCA ဝံၤအလီၢ်ခံ တၢ်အိၣ်သးဟဲဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၤတဆံးတက့ၢ်ဒ်လဲာ်အဝဲသ့ၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တဘျီဘၣ်အိၣ်ဒီးဝဲန့ၣ်လီၤ.

သုးဖိုင်စုကဝဲ ဟံးနုာ်ဆူာ်ဟိာ်ခိာ်ကပံာ်လာ ကိာ်ပယီမုာ်ထီာ်ကလံးထံး

သုးဖိုင်စုကဝဲ၊ ဟံးနုာ်ဆူာ်ဟိာ်ခိာ်ကပံာ်လၢ ကိာ်ပယီၤမုာ်ထီာ်ကလံၤထံး

သဲစးအဂ္ဂါအကျိုး

တပ်မတော်ဟိန်ခိန်ကပံင်လၢကီၢ်အယီၤပူၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဖိၣ်ယံးအိၤဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢ လၢအအိၣ်အါန့ၢ်ဒီးအခါ (၇၀) ဒီးမ့ၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢဘၣ်တၢ်ဖိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်နီၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်က့ၤအိၤလၢအဲကလံးဟဲမၤ လဲၣ်အိၣ်ကီၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်တၢ်သီအဆၢ ဖိ ၃၇ လၢအအိၣ်လၢ ၂၀၀၈ တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်အပူၤအိၣ်ကွဲး လီၤအသးလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟိၣ်ခိၣ် ဒီးဟိၣ်လၢတၢ်ထူးတၢ်တီၤသ့ၣ်တဖၣ်ခဲလၢန့ၣ်လီၤ. တၢ် သိၣ်တၢ်သီဝဲန့ၣ်ပၤဖျါထီၣ်ကဒီးဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တြး “ဟ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်ပၤ နီၢ်တကၤတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်ခွဲးယၢ်” ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢ သဲစးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ ဟိၣ်ခိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤန့ၣ် တအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်ကန့ၢ်ပၤဘၣ်ဟိၣ်ခိၣ်ကပံင်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ထံကီၢ်ခိၣ်န့ၣ် သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဖဲးအိၣ်မၤအိၣ်ဟိၣ်ခိၣ် ဒီးသူစူးကါဟိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

“(၁၈၉၄) တၢ်မၤန့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ်ကပံင်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ” (The 1894 Land Acquisition Act) အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလံာ်တ ကွီၣ်န့ၣ် ကဲထီၣ်တၢ်ကိတၢ်ခဲလၢထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကမၤန့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ်လံာ်အုၣ်သးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နီၤလဲၣ်ဂ့ၢ်နီၤလဲၣ်ဂ့ၢ် (LAA) န့ၣ်မၤစၢၤဝဲပဒိၣ်ပပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ ကက့ၤရဲၣ်ကျဲၤဟံးလီၤက့ၤ ကမုၢ်တၢ်သ့ၣ်ဟိၣ်ခိၣ်ကပံင်အကျိၤအကျဲ သ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်လၢကျဲအကလုာ်ကလုာ် လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်အတကွီၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အနီၢ်နီၢ်တခီ သဲစးတကွီၣ်ဝဲအံၤဟ့ၣ်တၢ်ပျဲဆူကီၢ်ပယီၤသး လၢအပၤဆၢတၢ်ဒီသဒၢကိတိၣ်ဝဲကျိၤ (Ministry of Defense), ထံ လီၢ်ကီၢ်ပူၤဒီးထံဆၢကီၢ်ဆၢဝဲကျိၤ (Home Affairs and Border) သ့ၣ်တဖၣ်လၢကဆဲးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟိၣ်ခိၣ်ကပံင် လၢတၢ်တတိၤတလီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တယံာ်တမိၢ်ဒီးဘၣ်အဆၢကတီၢ် တၢ်ဘျီဘၣ်မၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤ (LAA) အံၤကီၢ်ပယီၤဘျီခိၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ထံၣ်စိဝဲ လၢကဟံးပနီၣ်ဝဲ (LAA) နီၤဟိၣ်ခိၣ်ဒီးဖျါတၢ်သ့ၣ်ဟိၣ်ခိၣ်ခွဲးယၢ်ပတီၢ်အသိးန့ၣ်လီၤ. နီၤလဲၣ်ဂ့ၢ်နီၤလဲၣ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ပယီၤ လီၢ်ခၢၣ်သးမုၢ်ကျိၤဝဲကျဲၤကရၢ ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးပဒိၣ်ပပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ ကတဲသကိးဒုးအိၣ်ထီၣ်ဆိ ဟိၣ်ခိၣ် ခွဲးယၢ်သဲစးတၢ်ဘျၢလၢအအိၣ်ဒီး တၢ်ဟံးပနီၣ်ဒီးဒီသဒၢပုၤထူလံာ်ဖိအတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ် ဟိၣ်ခိၣ်ကပံင်ကျိၤကျဲဝဲမးဆၢ ထီၣ်ဟံးပနီၣ် (LAA) လၢဟိၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ပတီၢ် ခိဖျါလၢကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးအပူၤ တၢ်ဟံးပနီၣ်ဒီးဒီသဒၢပုၤ ထူလံာ်ဖိတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟိၣ်ခိၣ်ကပံင်အကျိၤအကျဲမုၢ်တၢ်လၢအရဲဒိၣ်ဝဲဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

ထံကီၢ်လၢတဟံးကဲ ပုၤထူလံာ်ဖိအတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ် ဟိၣ်ခိၣ်ကပံင်အကျိၤအကျဲ

ဖဲလၢမးရှး ၂၀၁၂ နံၣ်, ကီၢ်ခိၣ်သ့စ့ၤပၤတၢ်အဆၢကတီၢ်အဝဲအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ဝဲဟိၣ်ခိၣ်သဲစးတၢ်ဘျၢခံၤလၢ “Transnational Institute” ဟံးပနီၣ်ဝဲလၢအမ့ၢ် - တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် သဲစးတကွီၣ်လၢ တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟိၣ်ခိၣ်လၢတၢ်က မၤမုၢ်ကျိၤဝဲကျဲၤလၢအအိၣ်အမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. စံာ်ပုၤဟိၣ်ခိၣ်ကပံင်တၢ်ဘျၢ ဒီးတၢ်ပၤဆၢဟိၣ်ခိၣ်လီၤပျီ, လီၤဟံးဒီးသဘျၢ, တၢ်သိၣ်တၢ်သီ Vacant, Fallow and Virgin Lands Management Law လၢအတြီတၢ်ယၢ် ပုၤထူလံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢကမၤန့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ်လံာ်အုၣ်သးတဖၣ်ဒီးအိးထီၣ်ကျဲလၢပဒိၣ်ပပုၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢကက့ၤရဲၣ် ကျဲၤဟံးလီၤ က့ၤဟိၣ်ခိၣ်လီၢ်တခါလၢလၢတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်လံာ်ဒီးသူတုၢ်လံာ်အံၤ ဘၣ်ဆၣ်ဟိၣ်ခိၣ်လံာ်အုၣ်သးတအိၣ်ဒီး ဝဲတဖၣ်ဆူပုၤအသိတဂၤဂၤအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤကီၢ်ထီၣ်ဒီးမၤဘၣ်အိၣ်ထီၣ်ဟိၣ်ခိၣ်ကပံင်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်လၢအကဲ ထီၣ်လံာ်သးလၢကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးသ့ၣ်တဖၣ် - ဒီးတၢ်အံၤကဲထီၣ်က့ၤတၢ်တဘျီတဘၢလၢ တၢ်န့ၢ်ပၤဟိၣ်ခိၣ် ကပံင်အဂီၢ်ဒီးကဲထီၣ်ကျဲတဘျီလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ် ပုၤထူလံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဟိၣ်ခိၣ် လၢအကဲထီၣ်ခိဖျါ သးဖိၣ်စုကဝဲတဖၣ်အတၢ်မၤဒီး အဝဲသ့ၣ်ဟံးပနီၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအဖိသဲစးဘၣ်တဖၣ် နီၤအမ့ၢ်တၢ်ဖိးသဲးစးအ ယိန့ၣ်လီၤ.

၂၀၁၅ နှင့် တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်အတွင်းတစ်ချို့အဆင့် ၉ ဟ်ဖျါထိုင်ဝဲလက်ပယ်သုံးဒီးကလုာ်နုာ်သုးဖိုင် စုကဝဲသုာ်တဖာ်ကြားဟးဆုံးတံးဟးနုာ်ဆုာ်ဟိုင်ခိုင်ကပံာ်လၢ ပှၤထံဖိကိာ်ဖိသုာ်တဖာ်အိုင်နုာ်လီၤ. အဝဲသုာ်ကြား ဟးဆုံးစုာ်ကိးတံးဟးနုာ်ဆုာ် တံးစုာ်လီၤခိုင်ခိုင်, တံးမၤဆုာ် မ့တမ့ာ်တံးအဂ့ၤအဂၤသုာ်တဖာ် လၢထံဖိကိာ်ဖိသုာ်တဖာ် အအိုင်ဘၣ်နုာ်လီၤ. နီလဲာ်ဂ့ၤနီလဲာ်ဂ့ၤလၢ (KHRG) တံးမၤနီာ်မၤသၢအပူၤ တံးဟးနုာ်ဆုာ်ဟိုင်ခိုင်ကပံာ်သၢခါ လၢကိာ်ပယ်ပဒ်သုး မ့တမ့ာ် အသုးခိးကိာ်ဆၢတဖာ်လုာ်သုာ်ခါပတံာ်ဝဲတဖာ်နုာ် ကဲထိုင်အသးဖဲတံးမၤ (NCA) ဝံၤအလီၤခံ ဒီးတံးအံၤမ့ာ်တံးဂ့ၤကိာ်လၢအဆဲးကဲထိုင်အသးဒီးနုာ်လီၤ.

လိုင်ဘၣ်ထံကိာ်ဒီးဘၣ်ဟိုင်ခိုင်သဲးတံးဘျၢလၢအလီၤတံးလီၤဆဲး

ဖဲလၢယနုၤအါရံၤ ၂၀၁၆ နှ်ကိာ်ခိုင်သုးစုၤပၤတံးအဆၢကတီၢ် အဝဲအါလီၤတူၢ်လိာ်ဝဲ တံးသုာ်ထံကိာ်ဟိုင်ခိုင်တံးသိာ် တံးသိာ်တံးဘျၢလၢအတမ့ာ်တံးအါလီၤတူၢ်လိာ်ဝဲတံးသိာ်တံးသိာ်အသိး (Non-binding National Land Use Policy) လၢလီၤကဝီၤထံလီၤကိာ်ပူၤဒီးထံဂ့ၤကိာ်ဂၤပှၤသုးပှၤဘၣ်တဖာ် ကွဲးဒုးအိုင်ထိုင်သကိးဝဲနုာ်လီၤ. လၢတံးသိာ် တံးသိာ်လၢကိာ်ပယ်ပူၤခဲလၢာ်အကျါ (NLUP) အံၤတံးဟ်ပနီာ်အီၤလၢ အမ့ာ်တံးသိာ်တံးသိာ်တံးခါလၢအဂ့ၤလၢ ကိာ်ပ ယီၤပှၤထံဖိကိာ်ဖိသုာ်တဖာ်အဂီၢ်နုာ်လီၤ. တံးသိာ်တံးသိာ်ဝဲအံၤ အတံးပညိာ်အိုင်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်လၢအဟံးယုာ်ဒီး တံးကဟ်ပနီာ်, ဒီးသဒၢပှၤထူလံၤဖိတံးဟ်ဘၣ်ဟိုင်ခိုင်ခွဲးယာ် ဒီးမ့ာ်ကျိၤကျဲလၢတံးကမၤနုာ်ဘၣ် ထံဖိကိာ်ဖိလံာ်အုာ် သးဒီး တံးဟ့ၣ်လီၤကွၢ်ဟိုင်ခိုင်သုာ်တဖာ်လၢအတအိုင်ဒီးတံးကွၢ်မဲာ်တံးဒီး ဖဲတံးဒုးအိုင်ထိုင် ထံကိာ်ဟိုင်ခိုင်သဲး တံးဘျၢသုာ်တဖာ်အခါ ကအိုင်ဒီးဝဲဒီးလီၤကဝီၤဖိတံးဟ်ယုာ်မၤသကိးတံးအဂီၢ်နုာ်လီၤ. NLUP တဲဖျါထိုင်ဝဲလၢပှၤ ထူလံၤဖိတံးနုာ်ပၤဘၣ်ဟိုင်ခိုင်အကျိၤအကျဲနုာ် တံးကဘၣ်ဟ်ပနီာ်အီၤလၢ NLL (အဆၢဖိ ၆၄) အပူၤ ဒီးတံးဝဲအံၤ ကြးပာ်ယုာ်ဒီး တံးရဲာ်ကျဲနီၤဖးကွၢ်ဟိုင်ခိုင်ကလုာ်သုာ်တဖာ်အပတီၢ်, တံးဟ်ပနီာ်ဟိုင်ခိုင်လၢအပူၤကွၢ်, ဒီးတံး ကဘၣ်ဟ်ပနီာ်ပှၤထူလံၤဖိတံးနုာ်ပၤဟိုင်ခိုင်ခွဲးယာ်ဒီးအမ့ာ် တံးဖဲအိုင်ခုးမၤအိုင်စံာ်လၢတံးဖဲအိုင်မၤအိုင်လီၤ, သုာ်ပှၤ အိုင်တံးအလီၤ, ဟိုင်ခိုင်လီၤပျီ, လီၤဟံးဒီးသဘျၢသုာ်တဖာ် (အဆၢဖိ ၇၀) အိုင်အလီၤနုာ်လီၤ. NLL အဆၢဖိ ၇၄ ဟ်ပနီာ်စုာ်ကိးဝဲလၢ တံးကဘၣ်ရဲာ်ကျဲကတီၢ်နုာ်ဟိုင်ခိုင်ကပံာ်တံးလီၤတံးကျဲဒီးတံးအိုင်ဆိးလီၤလၢပှၤပှၤ လၢက လုာ်နုာ်ထံဖိကိာ်ဖိလၢ အဟိုင်ခိုင်ကပံာ်ဒီးတံးစုာ်လီၤခိုင်ခိုင်လီၤမၤခီဖျိတံးဟးနုာ်ဆုာ်ကွၢ်အဟိုင်ခိုင်ကပံာ်နုာ်လီၤ. တံး ကဘၣ်ရဲာ်ကျဲဒီးဟ့ၣ်ဟိုင်ခိုင်လီၤကျဲသုာ်တဖာ်ဒ်ဟိုင်ခိုင်ဒီးဘၣ် တံးဟ်ပနီာ်ကျဲသနုၤဒီး ပှၤဟိုင်ခိုင်ဖိခွဲးယာ်အကျဲ အိုင်ဝဲနုာ်လီၤ.

နီလဲာ်ဂ့ၤနီလဲာ်ဂ့ၤ တံးမၤလိုင်ထိုင်ကဲထိုင် NLUP ဒီးတံးကဟ့ၣ်တံးအါလီၤတူၢ်လိာ်လၢ NLL အတံးဟူးတံးဂဲၤ သုာ်တဖာ်အံၤအိုင်ပတုာ်ကွၢ်အသးနုာ်လီၤ. ထံကိာ်ဒီးဘၣ်တံးသုာ်ဟိုင်ခိုင်ကပံာ်ကိာ်ကးကရၢ (NLUC) လၢဘၣ်တံး ဒုးအိုင်ထိုင်အီၤလၢ NLUP အံၤအတံးပညိာ်မ့ာ်ဒ်သိးကဟ်ဖိုင်မၤသကိးဒုးအိုင်ထိုင် NLL သဲးတံးဘျၢပတြီၢ်နုာ် လီၤ. လၢတံးကဒုးအိုင်ထိုင် NLL သဲးတံးဘျၢအဂီၢ် အဝဲသုာ်မၤဝဲတံးအိုင်ဖိုင်အဆိကတံးတဘျီ ဖဲလၢအုၤဖျၢ ၂၀၁၈ နှ် ဖဲအဝဲသုာ်ဒုးအိုင်ထိုင် NLUP ခံနံာ်ဝံၤအလီၤခံမးနုာ်လီၤ. ကိာ်ပယ်ပီၤဂီၤစၢ်ဖိုင်ဝဲဒီးဟ်ဖျါထိုင်ဝဲလၢ NLL သဲးတံးဘျၢနုာ်ဘၣ်တံးကွဲးပတြီၢ်အီၤဝံၤလဲာ်နုာ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သနာ်ကွဲး ဖဲတံးကွဲးပတြီၢ်အကတီၢ် ပှၤတဝါ တံးကရၢကရီၤဟူးဂဲၤသုာ်တဖာ်တပာ်ယုာ်ဘၣ်ဒီးတကးဒီးဘၣ်အမဲာ်ညါ တံးတမၤတံးထိုင်လိာ်တဲသကိးဒီးအဝဲသုာ် ဒီးဘၣ်အယီ ဖဲလၢနီာ်ဝဲဘၣ် ၂၀၁၈ နှ်အဆၢကတီၢ် တံးဂ့ၤတံးကျိၤသုာ်တဖာ်အံၤ တံးတဟ်ဖျါထိုင်အီၤဒီးဘၣ်နုာ် လီၤ. ဖဲလၢနီာ်ဝဲဘၣ် ၂၀၁၈ နှ်နုာ် ကိာ်ခိုင်ခံဒီးပှၤပၤလီၤဆုာ်နီၤ အူဟဲနရံၤဘဲာ်တံးမီၤ (U Henry Van Thio) တဲဖျါထိုင်ဝဲလၢ တံးကမၤလိုင်ထိုင်ဖးထိုင် NLUP တံးသိာ်တံးသိာ်တံးဘျၢ အတံးပညိာ်တိာ်ဟ်ခီဖျိတံးဟးနုာ်တူၢ် လိာ် NLL သဲးတံးဘျၢအဂီၢ် မ့ာ်တခါလၢအကါဒိုင်ဒိုင်မးလၢ တံးကဘၣ်မၤအီၤနုာ်လီၤ.

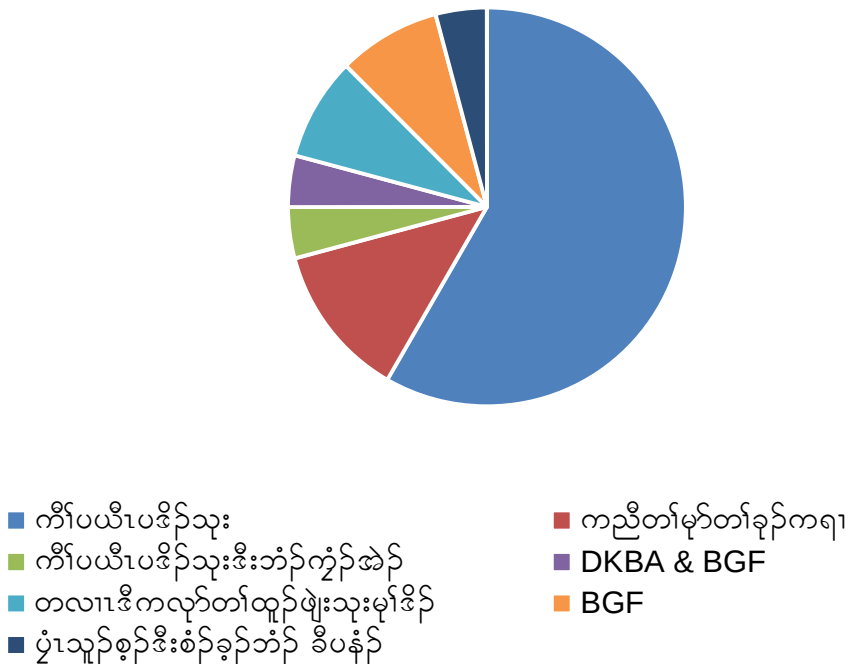
လၢတံးကဒီးသဒၢ ပှၤထူလံၤဖိတံးနုာ်ပၤဟိုင်ခိုင်ကပံာ်ခွဲးယာ်လီၤတံးလီၤဆဲးအဂီၢ် မ့ာ်တံးအကါဒိုင်လၢပဒ်ပပှၤသုာ် တဖာ် ကစးထိုင်ထိုင်ဟိုင်ခိုင်တသုဖဲအသု ဒီးမၤသကိးတံးဒီး လီၤကဝီၤပှၤတဝါတံးကရၢကရီၤသုာ်တဖာ် မ့ာ်ဒ်သိးက မၤချ့ထိုင်တံးကွဲးပတြီၢ်ဟိုင်ခိုင်သဲးတံးဘျၢ ဒီးတံးကရၢလီၤဘၣ်သဲးတံးဘျၢလၢအဘၣ်လိာ်ဖိမံးဒီး NLUP တံး

သိပ်တိတ်သိတ်ဘျာနဲ့လီ၊ လီဆီဒ်တိတ်ခါဆူညါ NLL သဲစးတိတ်ဘျာအပူတိတ်ကြားမဆူညါထီၣ်ဒီးမလီၢ်တံၢ်တံၢ်
 ဒုး အိၣ်ထီၣ်တိတ်အကျါအကျါသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သီးပုၤလၢတံၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤအ
 ဟီၣ်ခိၣ်လၢတံၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်အီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ပမ့ၢ်ကွၢ်က့ၤလၢသဲစးတိတ်ဘျာအဖီခိၣ် တံၢ်အဝဲအံၤက
 မ့ၢ်တံၢ်အဆိကတံၢ်တခါလၢ တံၢ်ကဒီသဒေပုၤထူလံၤဖိတံၢ်န့ၢ်သ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်ခွဲးယၢ်လၢ ကလုာ်န့ၣ်ပုၤတတၢ်ဖိသ့ၣ်တ
 ဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တံၢ်ယုသ့ၣ်ညါမၤယိဘၣ်ယး သုးအတံၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံး

လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤ, သုးဖီၣ်စုကဝဲၤလၢဘၣ်တံၢ်ယၢၤထီၣ်အီၤ လၢတံၢ်ဖိလၢသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်
 တဖၣ်လၢအဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်အယိ အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးမူဒါလၢတံၢ်ကဲထီၣ်သးဝဲအံၤအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. သုးဖီၣ်စု
 ကဝဲၤဒ်အမ့ၢ် ကီၢ်ပယီၤသုး, သုးခိးကီၢ်ဆၢ (BGF), ကညီတံၢ်မုာ်တံၢ်ခုၣ်ကိၣ်ကးကရၢ (KNLA-PC), ကညီဘူး
 ဒးတံၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်သုးမ့ၢ် (DKBA လီၤဖးကရၢ) ဒီးတလၢၤကလုာ်တံၢ်ထူၣ်ဖျဲးသုးမ့ၢ်ဒိၣ် (MNLA)သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်
 ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအပၣ်ယုာ်ပၣ်ပၣ်ဂီၢ်လၢတံၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတံၢ်ဂ့ၢ်တနီၤအပူၤန့ၣ်, ကီၢ်ပယီၤသုးတ
 ဖၣ်ဘၣ်မၤသကိးတံၢ်ဒီးပံၤသ့ၣ်စ့ၣ် (ပြည်သူ့စစ်), လၢအမ့ၢ်လီၢ်ကဝီၤကီၢ်သုးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သုးဖီၣ်စုကဝဲၤလၢအ
 ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တဖၣ်အံၤအါတက့ၢ် မ့ၢ်ပုၤဆဲးလီၤတ့ၢ် စုမုၢ်ကျါလၢ NCA အပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဟီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ ဘၣ်တံၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်အီၤလၢ
 သုးဖီၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ်

တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်- မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ထံးတခါလၢအဖုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤဘၣ်ဒိ ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်

ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်ဟံးဖျါထီၣ်အိၣ်ဆူၣ် KHRG အအိၣ်တဝ်ယၢ်ယၢ်န့ၣ် ပုၤလၢတူၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အံၤအိၣ်ယုၢ်ဒီး တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်လၢအကဲထီၣ်ညါန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟံးယုၢ်ဒီးတၢ်နီၣ်ဆူၣ်ဖျါကွံာ်, တၢ်မၤဟးဂီၤတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်, တၢ်တဲပျံၤတဲဖုးတၢ် ဒီးတၢ်မၤပျံၤဆိၣ်သနံးလီၢ်ကဝီၤပုၤတဝါသ့ၣ်တဖၣ်လၢကပံာ်တၢ်ကွံာ်အဟီၣ်ခိၣ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ, တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိး (လီၤဆိၣ်တၢ်ဖဲ KNLA-PC တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ကွဲးဖျါအိၣ်) န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ပယီၤသုးတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျုးလၢအမ့ၢ် တၢ်ဆၢထၢၣ်လၢနီၢ်ကစၢ် “Self-reliance” န့ၣ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်လီၢ်ကဝီၤသုးရၣ်တဖၣ်အသးလၢ ကဟံးဆူၣ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢထံဖိကီၢ်ဖိအအိၣ်ဒ်သိးကမၤစၢၤလီၤက့ၤအသးဒ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဟံးယုၢ်ဒီး ကီၢ်ပယီၤသုးဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဟံးဆူၣ်လီၢ်ကဝီၤပုၤတဝါဟီၣ်ခိၣ် လၢအမၤအိၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကျိးကရၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲၤ၂၀၁၀ နံၣ် အဆၢကတီၢ်လီၢ်ကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်လၢ တကီၤတဲၤသဝီ (မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်) ဟံးဖျါထီၣ်ဝဲဆူၣ် NLD ပဒိၣ်အအိၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ် ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အါန့ၣ်ဒီး အအုကၢၢ်လၢအဆဲးလၢကမၤအိၣ်ဝဲဘုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်တဂၤတဲၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ်သ့ၣ်တဖၣ်မၤပျံၤမၤဖုးဖဲအဝဲဟ့ၣ်ဟံးဆူၣ်လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိ သ့ၣ်တဖၣ်အဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

“အဆိကတၢ် ဖဲကီၢ်ပယီၤသုးဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အခါအဝဲသ့ၣ်ဘိးဘၣ်ရၢၤလီၤဝဲလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ပျံၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်တဟ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်ပကဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤ.”

တၢ်ဂ့ၢ်လၢအကဲထီၣ်အသးလၢ ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရၣ်တခါ ဖဲ ၁၉၅၄နံၣ် အဆၢကတီၢ်ကီၢ်ပယီၤသုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟံးဆူၣ်လီၢ်ကဝီၤပုၤတဝါဟီၣ်ခိၣ် (၂၆၄) အုကၢၢ် ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကမၤန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဟဲန့ၣ်ခိၣ်ဖိဒီးလဲလီၤဝဲဟီၣ်ခိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဟံးဆူၣ်န့ၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဆူၣ်လီၢ်ကဝီၤပုၤမၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲကွံာ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. အနံၣ် ၇၀ ဝံၤအလီၢ်ခံ, ကီၢ်ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ် ဆဲးဟူးဂဲၤမၤပျံၤမၤဖုးဒီးဒ်လီၢ်ကဝီၤပုၤတဝါဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တယံာ်ဒီးဘၣ်အဆၢကတီၢ်လီၢ်ကဝီၤပုၤမၤအိၣ်စံာ်ဖိတဂၤ ဟံးဖျါထီၣ်ဝဲဒ်ဆူၣ် KHRG အအိၣ်လၢ-

“ကီၢ်ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ်တအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်က့ၤသဝီဖိဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်တဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ပုၤလၢဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျါဒီးခိၣ်တၢ်ဟံးဆူၣ်ကွံာ်အဟီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် တဟဲက့ၤအိၣ်လၢအသဝီဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်တဝဲလၢ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်အကစၢ်ဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တပလီၢ် လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်လၢသုဟံၣ်သုယီၤဒီးယိၣ်လၢသုတုထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ပဒုၣ်အူၣ်ထီၣ်ကွံာ်အိၣ် ဒီးမၤလီၢ်ပျီၢ်ကွံာ်အိၣ်သ့ၣ်ကိးဆၢကတီၢ်ဒီးလီၤ.”

ဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်တနီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ် မၤဆူၣ်အဝဲသ့ၣ်ဆါကွံာ်အဟီၣ်ခိၣ် လၢအတကၢပုၤကၢကလံၤဒီးမၤစုၢ်ကိးအဝဲသ့ၣ်တူၢ်ယၢ်ကွံာ်အဟီၣ်ခိၣ်လၢတၢ်ဟံးဆူၣ်ကွံာ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ်ပုၤမၤအိၣ်ဝဲလၢအအိၣ်လၢ ဒဲၣ်ခံဟီၣ်ခိၣ်ကဝီၤ, ဘျံးဒဲၣ်ကီၢ်ရၣ်လၢတလၢၤကလုာ်န့ၣ်တၢ်ထူၣ်ဖျါသုးမ့ၢ်ဒိၣ်အသုးတဖၣ်မၤပျံၤမၤဖုးအိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၈ နံၣ် အဆၢကတီၢ် MNLA ဟံးဆူၣ်ကွံာ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်ကဝီၤပုၤမၤအိၣ်ဝဲလၢအအိၣ်လၢအဟီၣ်ခိၣ် အအုကၢၢ် ၃၀ န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်လဲၤမၤဒီးတၢ်လၢအကျိးပူၤ မ့ၢ်လၢအတအဲၣ်ဒီးတူၢ်ယၢ်ကွံာ်အဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤဝဲဒ်န့ၣ်ထီၣ်အယီၤ MNLA သုးဖိ ၆ ဂၤဟဲမၤပျံၤမၤဖုးအိၣ်ဒီးကျိၤတၢ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီးမၤဆူၣ်အဟးထီၣ်ကွံာ်လၢအဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံကတၢ် အဝဲဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်အိၣ်လၢ ကဆါကွံာ်အဟီၣ်ခိၣ်ဆူၣ် MNLA သုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်လၢအပူၤဘၣ်ဘၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ.

ပိတ်မုတ်လၢအအိၣ်လၢပူမနါကီၢ်ဆၣ် လၢအဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ကွၢ်အီၤလၢ ကီၢ်ပယီၤသးလၢကမၤဝဲမုၢ်ကျိၤ
ဝဲၤကွၢ်အအိၣ်အမုၢ်တၢ်ပၤပျီထီၣ်ဝဲလၢ - အဝဲဘၣ်တၢ်မၤပျီမၤဖုးအီၤဒီးဘၣ်တၢ်နီၣ်ဆူၣ်ကွၢ်အီၤအဂ့ၢ်ဒ်အံၤ -

“ဖဲလၢမးၤ ၁၇ သီ ၂၀၁၇န့ၣ်န့ၣ်ကီၢ်ပယီၤသးသ့ၣ်တဖၣ် ဟံးကျးလီၤဝဲတၢ်ပနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢပဟံၣ်ကပၤ. တၢ်ပ
နီၣ်အိၣ်ကွဲးလီၤအသးလၢ သုကဲပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအလဲၤန့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်လီၤလၢပုၤ တဟ့ၣ်အခွဲးဒီးတဖိးသဲး. ဖဲလၢ
မးၤ ၁၉သီ ၂၀၁၇န့ၣ်န့ၣ်ကီၢ်ပယီၤသးၤရှၢခိၣ်ကိးတၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဒီးပုၤ. ဖဲတၢ်အိၣ်ဖိၣ်ပူၤအဝဲတဲပုၤလၢဟီၣ်ခိၣ်လၢသု
အိၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်စးထီၣ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ကွၢ်ဝဲလၢ ၂၀၁၀ န့ၣ်လံ. အဝဲတဲပုၤန့ၣ်ဝဲ, အဝဲသ့ၣ်ကရၢၢ်
ထီၣ်ဝဲတၢ်လီၤတၢ်ကျဲး ဒီးမၤဆူၣ်ပဟးထီၣ်ကွၢ်လၢပဟီၣ်ခိၣ် ဖဲလၢအုၣ်ဖျၢၣ် ၃၀သီ ၂၀၁၇န့ၣ်န့ၣ်လီၤ.”

တၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပိာ်ဝဲသကိးတၢ်အိၣ်ဖိၣ်လၢအတမ့ၢ်တတီ

လၢတၢ်ဂ့ၢ်တနီၤအဖီခိၣ် သးဖိၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ် ဖဲအဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပိာ်ဝဲသကိးတၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဒီးလိာ်ကဝီၤ
ပုၤတဝၢသ့ၣ်တဖၣ်အခါ အဝဲသ့ၣ်ဟံးန့ၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤလၢလၢပုၤလၢတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အပူၤ ဒ်သးအနုဆၢၣ်အသိးန့ၣ်
လီၤ. လၢရွၤကိၣ်ကိၤတၢ်လီၤန့ၣ် BGF သးဖိသ့ၣ်တဖၣ် မၤဆူၣ်မၤပျီဝဲသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢ ကဟ့ၣ်လီၤကွၢ်အဟီၣ်
ခိၣ်လၢအတကၢပူၤကၢကလံၤဒီး စုအိၣ်လိးလၢတၢ်ကဟ့ၣ်အီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲ
လိာ်အသးဒီးတရူးဝုၢ် (Chinatown) တၢ်တိာ်ကျဲၤလၢကတုထီၣ်တၢ်လဲၤဟးအိၣ်ကသုၣ်အလီၤ လၢအဘူးဒီးသုမ့ၢ်ကျိ
လၢအအိၣ်လၢယီၤကီၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤအဆၢန့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢဘျၢလီၤကျိၣ်စုလၢတၢ်တိာ်ကျဲၤအံၤမ့ၢ်ဝဲ တရူးဒီပနံၣ်လၢအ
မ့ၢ်ကွဲၤလံၤယၤထဲကရူၢ် (Jilin Yatai Group) လၢအမၤတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤဒီး BGF သးခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢကတု
ထီၣ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အအိၣ်အမုၢ်တဖၣ်, ပုၤတမံၤဟံၣ် (Hotel), တၢ်ဆါတၢ်ပုၤကျး
လီၤခၢၣ်သးဒီး တၢ်လိာ်ကွဲၤတၢ်ကျိၣ်တၢ်စုအလီၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢလိာ်ကဝီၤဝဲန့ၣ်အပူၤလီၤ.

လိာ်ကဝီၤပုၤမၤအိၣ်ဝဲ (ပုၤမုၢ်ဆုၣ်မုၢ်ဂီၤ) တၢ်ပၤပျီထီၣ်ဝဲဆူ KHRG အအိၣ်လၢအဝဲတအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ
ကတဲပျီအတၢ်ဘၣ်သးဆူ BGF သးဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးကဒီးန့ၣ်ဘၣ် စုအိၣ်လိးလၢကၢကိၣ်န့ၣ်ဘၣ်-

“ဖဲတၢ်ထံၣ်လိာ်ဝဲသကိးတၢ်အိၣ်ဖိၣ်ကတီၢ် BGF သံကွၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ “ပုၤမ့ၢ်ဟ့ၣ်သုစုအိၣ်လိးဟီၣ်
ခိၣ်တအူကၢၢ် ၅၀,၀၀၀ ဘးန့ၣ်သုတူၢ်လိာ်သ့ၣ်” ဖဲန့ၣ်အခါပုၤတဲဆၢဂ့ၢ်လိာ်အီၤတဘျီနီၣ်တဂၤဘၣ်. အနီၢ်နီၢ်ပုၤ
ဟီၣ်ခိၣ်တအူးကးန့ၣ်ပတုထီၣ်ဟံၣ်ကန့ၣ်လွံၤဖျၢၣ်ညါ. စုအိၣ်လိးပုၤန့ၣ်မတၢ်တဂၤမးတူၢ်လိာ်တသ့ဘၣ်, သုတူၢ်လိာ်
သုစုၢ်ခါ. အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဟ့ၣ်ပုၤဟီၣ်ခိၣ်တအူကၢၢ်စုအိၣ်လိး ၁၅၀,၀၀၀ ဘး ကမ့ၢ်တၢ်လီၤဆိကမိၣ်ဟံးဒီး. ဘၣ်ဆၣ်အ
ဝဲတဟ့ၣ်ပုၤပုၤန့ၣ်ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်တဲပုၤလၢကဟ့ၣ်ဝဲ ဟီၣ်ခိၣ်တအူကၢၢ် ၅၀,၀၀၀ဘး လၢဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်အအိၣ်.
ပတဲအါတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဘျီဘၣ်အယိပဘၣ်တူၢ်ယၢ်ကွၢ်ပဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ.”

လၢရှၢကိၣ်ကိၣ်ဝၢ်န့ၣ် တၢ်တုၣ်ထီၣ်တရုးဝၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဆဲးမၤအိၣ်ကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီၤပုၤမၤအိၣ်စံၣ်မၤ အိၣ်ဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်သနံးမၤဆူၣ်အိၣ်လၢ BGF သးဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကဆါကွၢ်အဟီၣ်ခိၣ်လၢအတကၢ်ကိၣ် ဇီးတၢ်ပုၤတၢ်ကလံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ - KHRG]

တၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လိးလၢအတကၢ်ကိၣ်ဇီးတလၢတပဲၤ

KHRG ဇီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကစီၣ်လၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အဟီၣ်ခိၣ် ၂၆ အ့ၣ်ကၢ်လၢတၢ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်အိၣ်လၢသးသ့ၣ် တဖၣ် တၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လိးထဲဟီၣ်ခိၣ် ၂ အ့ၣ်ကၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်လၢအကဲထီၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ် အကျါတၢ်ဟ့ၣ်လိးစုအိၣ်လိးလၢအလၢအပဲၤဇီးကၢ်ကိၣ်ဒ်တၢ်ဆါတၢ်ပုၤအသိး အဘူးအလဲအသိးတဖၣ်တအိၣ်ဝဲနီတ ခါဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိၣ်ဖိထၢဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဆဲးကွၢ်ဆၢၣ်မံၣ်ဘၣ်ဇီးတၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်အမ့ၢ် တၢ်ဟဲန့ၣ်အကျါ အကျါသ့ၣ်တဖၣ်တအိၣ်လၢဘၣ်ခိဖျါလၢတၢ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ကွၢ်အဟီၣ်ခိၣ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ.

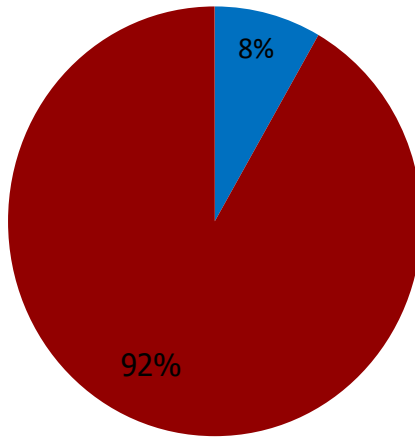
တၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်သးလၢအဘူးဇီးန့ၣ်ပုၤဒီးတခါလၢ ပုၤမၤအိၣ်စုးမၤအိၣ်စံၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကီၢ်ပယီၤသးဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ကွၢ်အဝဲ သ့ၣ်တၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်အလီၤလၢ သဝီကရူၢ်ဟီၣ်ကဝီၤဒီးဘျီညါအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဝဲအံၤအဖီခိၣ်သဝီလၢအအါ န့ၣ်ဒီး ၈ ဖျါဘၣ်ကီဘၣ်ခဲန့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်လၢတၢ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်အိၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမ္မုဒီး တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အကျါခိၣ်သ့ၣ်လၢလီၤကဝီၤဖိအဂီၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တဟ့ၣ်ဆၢ ဇီးလိးက့ၤလီၤကဝီၤဖိအ ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်အပူၤတဖၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်တခါကီၢ်ပယီၤဒိၣ်တုၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ယိတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤ လၢအကံၢ်အစီတထီၣ်ဘးဘၣ် တဖၣ်လၢလီၤကဝီၤဖိဘၣ်သးလီၤသးကျဲတဖၣ်အဂီၢ်အယိၣ် ကဲထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်ဇီးတၢ်တလၢတပဲၤလၢ လီၤကဝီၤဖိတဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပိၣ်မုၢ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်အဟီၣ်ခိၣ်တဂၤတဲဖျါထီၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢ-

“ဟီၣ်ခိၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးဇီးလီၤကဝီၤသဝီဖိလၢအအိၣ်လၢစုၤသီၤကွီၣ်သၢဝဲၤကရူၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကီၢ်ပယီၤသးဟံး န့ၣ်ဆူၣ်ကွၢ်အဟီၣ်ခိၣ်ခဲလၢၣ် ဒ်သိးကတုၣ်ထီၣ်ဝဲသးဝဲၤဒီး တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်နီၤဟးထီၣ်ကွၢ် ဟံၣ်န့ၣ်လၢအအိၣ်ဖဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဆူတၢ်လီၤလၢအဂၤ. ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တုၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပုၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဟံၣ်ဆဲးဆဲး ဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢပုၤဘၣ်တၢ်နီၤဆူၣ်သးလီၤကျဲဘၣ်တၢ်တဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်ဆၢဟံၣ်ခိၣ်ဒုးတအိၣ်ဘၣ်. ဆိမိၣ်ကွၢ်မီၤဟံၣ် ခိၣ်လၢတအိၣ်ဇီးအခိၣ်ဒုးန့ၣ်ပုၤကအိၣ်လၢပုၤဒ်လဲၣ်. လၢန့ၣ်အဖီခိၣ်အဝဲသ့ၣ်တဟ့ၣ်စုအိၣ်လိးလၢသဝီဖိလၢ အတူၢ် ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်တုၣ်ထီၣ်န့ၣ်ထဲ ဟံၣ်ဖိဆဲးဆဲးသ့ၣ်တဖၣ်လၢဟံၣ်န့ၣ်တဖျါဘၣ်တဖျါအဂီၢ်လီၤ.”

တၢ်ဟ့ၣ်လိးက့ၤလၢအကံၢ်အစီတထီၣ်ဘးဇီး တၢ်ဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ဟံၣ်ယိလၢအအိၣ်တက့တခါတဖၣ် တမ့ၢ်တၢ်လၢအဘျါ ရှဲတၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်လၢလီၤကဝီၤဖိလၢအဟီၣ်ခိၣ်ဇီးတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်လီၤကျဲ လၢတၢ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်န့ၣ်အိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်. ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ်ဟံးန့ၣ်ကွၢ် လီၤကဝီၤသဝီဃိးဖျါအတၢ်ဟဲန့ၣ်အကျါအကျါခိၣ်သ့ၣ်လၢအမ့ၢ် တၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ် လီၤကျဲတကးဒီးဘၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟံးန့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ဇီးသုဝဲဟီၣ်ခိၣ်အံၤလၢတၢ်မၤန့ၣ်ကျိၣ်စုအဂီၢ် ခိဖျါဒီးလဲလီၤဝဲဟီၣ် ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဆူလီၤကဝီၤဟံၣ်န့ၣ်ဖဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်ဇီးဒီးလဲလီၤဝဲ တအ့ၣ်ကၢ်န့ၣ် စုပယီၤ ၄၀,၀၀ ကးန့ၣ် လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးအံၤမ့ၢ်တၢ်ကဲထီၣ်သးအိၣ်လၢတၢ်ကဲထီၣ်သးတဖၣ်အကျါတခါလၢတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.

သုးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လီးလၢအကၢ ကိၣ်ဒီးတလၢပဲၤ

■ တၢ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လီးလၢတကၢကိၣ်ဒီးတလၢပဲၤ ■ တၢ်တဟ့ၣ်စ့အိၣ်လီး

တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးပိာ်ထွဲထီၣ်သးလၢလီၤကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တူၢ်က့ၤဝဲဖးယံာ်ဖးထၢ

လၢအပူၤကွၢ်အနီၣ်တဖၣ်အနီၣ် သုးဖီၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ် ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါ ပာ်ကဲလီၤကဝီၤထံးဖိကိၣ်ဒီးသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူလုလၢ်ထူအနူအကျါအကျဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲ ၁၉၅၄ နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကွၢ်ဝဲ လီၤကဝီၤပုၤတဝၢသ့ၣ်တဖၣ်အဟီၣ်ခိၣ် ၂၆၄ အးကၢၢ်လၢလၢၢ်ဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, ချၢၣ်လွၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရၣ်အယိဟံၣ်န့ၣ်ယီၤထၢ ၅၀ ဖျၢၣ်ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမၤဘၣ်ဒိလီၤကဝီၤ ပုၤဖဲးအိၣ်ခးမၤအိၣ်စံာ်အဖိအလံၤသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်အိၣ်မူ ခိဖျိလၢတၢ်ဟဲန့ၣ်အကျါအကျဲ ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟးဂီၤလီၤမၤကွၢ်ဝဲအယိန့ၣ်လီၤ. ယုဆံဖီၣ်နံၣ် (၆၀ နံၣ်) ဝံၤအလီၢ်ခံ လီၤကဝီၤပုၤတဝၢ ဖိဖဲလၢဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢကက့ၤအိၣ်က့ၤဆိးက့ၤဆူအကစၢ်ဒၣ်ဝဲသဝီန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတကၢ ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ယး ဟီၣ်ခိၣ်လၢအဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢအပုၤတဝၢပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ -

“ခိဖျိလၢတၢ်အိၣ်မူတကၢတကျါ ဒီးတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးအိၣ်ထီၣ်တလီၢ်လီၢ်အယိ ပဖိပလံၤအါဂၤထီၣ်ကွီတသ့ၣ်လၢ ဘၣ်. တၢ်ထီၣ်ဒုးပနူသဝီတဖၣ် ဒီးပဟံၣ်ပယီၤသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ဒုၣ်အူကွၢ်အီၤန့ၣ်လီၤ. ပတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအကျါအ ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်ဟးဂီၤလီၤမၤကွၢ် ခိဖျိလၢပဘၣ်ပာ်တၢ်ကွၢ်ပစံာ်လီၢ်ခးလီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အယိ. ပဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်စ့ၢ်ကီး ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကိဖဲပယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးအဆၢကတီၢ်. လၢတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဖိခိၣ်ပတူၢ်ဘၣ်လၢ ကယဲာ် မ့ၢ်တၢ်ကိတၢ်ခဲလၢအအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢဝဲအံၤပဘၣ်တူၢ်ဘၣ်ခဲလၢလီၤ.”

တၢ်ဂ့ၢ်အဂၤလၢဘၣ်တၢ်မၤနီၣ်မၤယါအီၤလၢ KHRG ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤသုးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ် ၂၆ အ့ကၢၢ် လၢကွးအ့သဝီ ဒီးသ့ၣ်လၢတၢ်ထီၣ်သုးတၢ်မၤလိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်တကၢပာ်ဖျါထီၣ်ဟံၣ်ဖိယိဖိတၢ်လုၢ်အိၣ် သးသမူလၢအဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲခိဖျိတၢ်ဟံးဆူၣ်အဟီၣ်ခိၣ်လၢ

“ယဖိအိၣ်သၢဂၤ. ခိဖျိလၢတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကွၢ်ယဟီၣ်ခိၣ်အယိ ယဘၣ်ဆါအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်အဂၤၤအမ့ၢ် မိာ် ထူစံကရဲးလၢယကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ယဂုၢ်ကျဲးစးအဂ့ၢ်ကတၢၢ်ဒ်သိးယလဲၤခိဖျိတၢ်လုၢ်အိၣ်

သးသမ္မတတော်တော်သွတ်တဖန်အင်္ဂါနဲ့လီ။ ခီဖျိလၢယဖိမုာ်လဲၤမၤတၢ်လၢဘိကိးဝံၤအယိ ပအိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်လၢပဲၤ တစးလီၤ။”

ဟီၣ်ခိၣ်အကလုာ်လၢတၢ်ဟံးဆူၣ်န့ၣ်အိၣ်သ့ၣ်တဖန် အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်ပာ်ဃုာ်ဒီး တၢ်သ့ၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်ကျိးကရၢၢ်, တၢ် မၤအိၣ်ဘုအလီၢ်, ဟီၣ်ခိၣ်လၢပုၤတ့ၢ်ဟံၣ်တ့ၢ်ဃီအလီၢ်, လီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်သ့ၣ်ပုၤတၢ်လီၢ် ဒီးဟီၣ်ခိၣ်လီၤဖျိသ့ၣ်တဖန် န့ၣ်လီၤ။ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဟံၣ်ဃီမ့ၢ်လီၤမၤလံၤန့ၣ် အိၣ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲနဟးဆွဲးတၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်တသ့ၣ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ။ တၢ်သ့ၣ် တၢ်ဖျးကျိးလီၢ်မ့ၢ်လီၤမၤလံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်လီၤမၤဖးဒိၣ်လၢတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမ္မအကျါအကျဲ, တၢ်ထူးတၢ်တီၤဒီးတၢ်ဘျါ လီၤကျိၣ်စ့ခီဖျိတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးသ့ၣ်တဖန်အကျဲစ့ၢ်ကိးလီၤမၤကွံာ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ။ ဖဲလီၢ်ကဝီၤသ့ၣ်ပုၤလီၢ်ကျဲသ့ၣ်တဖန် ဟးဂီၤလီၤမၤအခါ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၤခီဖျိလၢ တၢ်သ့ၣ်တဖန်အံၤမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလီၢ်ကဝီၤပုၤတ တၢ်လုာ်အိၣ်သးသမ္မအယိန့ၣ်လီၤ။ လၢတၢ်ကဲထီၣ်သးတနီၤအဖီခိၣ်, ပုၤလၢမၤကမၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖန်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ဟီၣ် ခိၣ်သ့ၣ်တဖန် ဒီးသ့ၣ်လၢသုးတၢ်ပညိၣ်တိာ်ဟံၣ်အဂီၢ်အယိ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ကိာ်ဂီၤလၢလီၢ်ကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ် တဖန်တၢ်ဘၣ်တၢ်အဂီၢ်ဒိတၢ်မၤလိယုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ် (၁) လၢတၢ်ကွဲးဟံၣ်ဖျါထီၣ်အိၣ် ဒိလၢအသိးဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲန့ၣ် လီၤ။

သုးတၢ်ဟံၣ်န့ၣ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်စ့ၢ်ကိးကဲထီၣ်တၢ်နိးတၢ်ဘျးအကျဲလၢ ပုၤဒဲကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖန်ကက့ၤကဒါ က့ၤလၢအတၢ် အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်သ့ၣ်လၢကျဲခံဘိန့ၣ်လီၤ။ အဝဲသ့ၣ်လုာ်သ့ၣ်ခါပတၢ်ထီၣ်ဒါဝဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျါလၢအမ့ၢ် Pinheiro Principles လၢအအိၣ်ကွဲးလီၤအသးလၢ ပုၤလၢယုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိးသ့ၣ်တဖန်အိၣ်ဒီးအတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ ကက့ၤကဒါက့ၤ ဆူၣ်အဟံၣ်အယိဒီးအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ် န့ၣ်လီၤ။ ခီဖျိလၢသုးဖိၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖန် အိၣ်ဘျးဒီးပုၤလၢအယုာ်မ့ၢ်ဟး ဖျိးသ့ၣ်တဖန်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်အယိတၢ်သ့ၣ်တဖန်အံၤဒုးအါထီၣ်တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဒီးဒုးဆံးလီၤစ့ၢ် လီၤအဝဲသ့ၣ်အသးသဟီၣ်လၢကက့ၤအိၣ်ကွဲးဆိးလၢအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအယိသဝီန့ၣ်လီၤ။

သုးတၢ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး - တၢ်ကွၢ်ထံကွၢ်ဆးလၢအလီၢ်တၢ်လီၤဆဲး
တၢ်မၤလိယုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ် (၁)- တၢ်ဟံၣ်နီၣ်ကျိးကရၢၢ်သ့ၣ်တဖန်လၢသုးအဂီၢ်- တၢ်သ့ၣ်လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိအဟီၣ်ခိၣ် လၢတၢ်ဟ့ၣ်သုးတၢ်သိၣ်လိလၢတီအူကီၢ်ရၢၢ်

နံၣ် - ၁၉၉၉ နံၣ်
တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ - ရှိၣ်ပုၤခွဲကရၢၢ်, ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်, တီအူကီၢ်ရၢၢ်
ပုၤလၢမၤပယုာ်တၢ် - ကီၢ်ပယီၤသုးရၢၢ်သ့ၣ်တဖန်လၢအအိၣ်လၢ
MOC ၁၃ ဒီးပယုာ်နီၤသုးကလၢတၢ်ပၤသ့ၣ်တဖန်အဖီလၢ
ဟီၣ်ခိၣ်လၢတၢ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်အိၣ် - ၄,၀၀၀ အ့ၤကၢၢ်
ပုၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်ခဲလၢာ် - ဟံၣ်န့ၣ်လၢအအိၣ်လၢသဝီ ၇ ဖျါၣ်
တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢအပိာ်ထွဲထီၣ်အခံ - တၢ်လုာ်အိၣ်သးသမ္မအကျဲလီၤ
မၤ, တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးဟးဂီၤ, ထံဖိကီၢ်ဖိတၢ်ပူၤဖျးတအိၣ်, တၢ်သုးလီၢ်
သုးကျဲ, တၢ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လိးလၢတလၢတပဲၤ ဒီးတၢ်ဘိဘၣ်မၤဂ့ၢ်တ
အိၣ်

စးထီၣ်ဖဲ ၁၉၉၉ နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသုးရၢၢ်သ့ၣ်တဖန်လၢအအိၣ်လၢပယုာ်နီၤသုးတၢ်သိၣ်လိ သုးကလၢနီၣ်ဂံၢ် (၇) ဒီးဒုးယၢၤနီၣ်ဂံၢ် (၁၃) သ့ၣ်တဖန်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖန် တၢ်သ့ၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢအအါန့ၢ် ဒီးဟီၣ်ခိၣ် ၄,၀၀၀ အ့ၤကၢၢ် လၢအဘၣ်ထွဲဒီး န့ၣ်သဝီ ၇ ဖျါၣ်လၢအအိၣ်လၢရှိၣ်ပုၤခွဲကရၢၢ်န့ၣ်လီၤ။

ဟံင်န့ၣ်ခဲလၢာ်လၢအအိၣ်လၢ ယၤသ့ၣ်, ပဟံၣ်လၢ (ကျွန်းကုန်း), တၢ်လၢနၢမူ (နံ့သာကုန်း), ဝှံတီၢ်ဒိၣ် (ငွေတော်ကြီး) ဒီး ပနၢပူၤ (ကျွဲဖြူတော်) သဝီသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဝဲန့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ခိၣ်ကဟံၣ်လၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် စူးကါဒီး ဒီးသန့ၤထီၣ်ဝဲအတၢ်လၢအိၣ်သးသမူဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် သးဟံးဆူၣ်ဒီးသုအီၤလၢတၢ်ဟ့ၣ်သးတၢ်မၤလိလီၤန့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီၤပုၤထူစံၣ်မၤစးဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဒီးသန့ၤထီၣ် ကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်အကျဲလၢရီၤဘၣ်ကျိးသ့ၣ်တဖၣ်မၤအိၣ်မၤ အီၤက့ၤအကျိးတသ့လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်ဟံၣ်န့ၣ်လၢအကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးခီဖျိတၢ်ဟံး န့ၣ်ဆူၣ်အဟံၣ်ခိၣ်အယိတဖၣ်အံၤ ဘၣ်သးလီၤသးကျဲယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးကွံာ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢအနုသဝီဒုပီၤလီၤ ကျဲအဆၢကတီၢ်ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးသးလီၤသးကျဲလၢပုၤကျါ ဖဲကီၢ်ပယီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲအိၣ်ဆီလီၤအသးလၢ ပယုၣ် နီၤသးတၢ်သိၣ်လိလီၤန့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီၤဖိဟံၣ်န့ၣ်ယီၤထၢအါဖျါၣ်အတၢ်ယုၤထၢတအိၣ်ဘၣ်အယိ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢ အဝဲသ့ၣ်ဂီၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဆၢၣ်အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ဆဲးမၤအိၣ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤသးဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးအ တၢ်လၢအိၣ်သးသမူကလၢကပွဲၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ပယီၤသးဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢ တၢ်မၤအိၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျိးအလီၣ်အိၣ်ဝဲအအူကၢၢ် ၄,၀၀၀ လၢအမ့ၢ်လီၤကဝီၤသဝီဖိလၢ အအိၣ်လၢရီၣ်ပုၤခွီကရူၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုထွဲတဘျီဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ပယုၣ်နီၤသးကလၢ အိၣ်သ့ၣ်လီၤသး အလီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုထွဲတဘျီဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ် တၢ်ပနီၣ်လၢကီၢ်ပယီၤသးဆဲးလီၤဟဲဝဲ ဒ်သိးလီၤကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် မၤအိၣ်တၢ်ဖဲဟံၣ်ခိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ဟဲဝဲသ့ၣ်တဖၣ်သုတသ့လၢတဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ - KHRG]

လီၤကဝီၤသဝီဖိတၢ်တၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲဆူ KHRG အအိၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်မၤပျံၤမၤဖုးလီၤကဝီၤသဝီပုၤထူစံၣ် မၤစးတဖၣ်ဒ်အံၤ- “ဟံၣ်ခိၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲလီၤကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်. ကီၢ်ပယီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်လဲၤန့ၣ်လီၤဆူၣ်လၢ ပဟံၣ်ခိၣ်ကရၢၢ်ပုၤဒီးဟံးဆူၣ်ကွံာ်ပဟံၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဘၣ်အဘျုးလၢပတၢ်လီၤတၢ်ကျဲးဒီးတၢ်သ့ၣ် တၢ်ဖျိးသ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်လံ. ကီၢ်ပယီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်တဲပလီၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢတဘၣ်ထိးဘူးဖိၣ်ဘူးအဝဲသ့ၣ် ရီၤဘၣ်ကျိးတဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတဖၣ် မ့တကန့ၣ်လူၤပိာ်ထွဲတၢ်ကလုာ်အံၤဘၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသးတဖၣ်ကဟံးထီၣ် ဂၢၢ်ဝီန့ၣ်လီၤ.”

ကီၢ်ပယီၤသးသ့ၣ်တဖၣ် မၤဝဲသးဒုခိၣ်တၢ်မၤလိသၢလိတဘျီမ့တမ့ၢ်လွံၢ်လိတဘျီ ဖဲပယုၣ်နီၤသးကလၢန့ၣ်လီၤ. သးတၢ်သိၣ်လိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးလၢ လီၤကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်အဂီၢ် ခီဖျိလၢသးဖိသ့ၣ်တ ဖၣ်ခးလီၤဝဲကျိးဒိၣ်တဖၣ်လၢကျိးကရၢၢ်လၢလီၤကဝီၤပုၤထူစံၣ်မၤစးသ့ၣ်တဖၣ် ဒီးသန့ၤထီၣ်အတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ် လၢအပူၤအယိန့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲဒၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤသးမၤပျံၤမၤဖုးသဝီဖိသ့ၣ်တ ဖၣ်ခဲအံၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. “တဘျီလဲၤလၢသးကျိးပုၤနီတဘျီလၢတဂ့ၤ. သုလဲၤခါမ့ဘၣ်လၢပုၤဟ့ၣ်သးတၢ်သိၣ်လိဖဲ တၢ်လီၤန့ၣ်သုကဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး” လီၤကဝီၤပိာ်မုၢ်တကဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဆူ KHRG အအိၣ်လၢသးဖိၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ် တကြးသုလီၤကဝီၤထံဖိကီၢ်ဖိတၢ်လီၤတၢ်ကျဲးသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်သးတၢ်မၤလိအဂီၢ်ဘၣ်- “သုဆိမိၣ်ကွၢ်မိၤ...လီၤ ကဝီၤဖိလၢအအိၣ်လၢတၢ်လီၤဖဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲပုၤဟ့ၣ်သးတၢ်သိၣ်လိအခါတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်အိၣ်

ထဲလဲနဲ့သုးထိုင်မှကဘာလီ၊ ဖဲကီပယီသုးသွာ်တဖာ်မာဲသုးတၢ်သိာ်လိအခါပဘာ် ဃုာ်ထီၣ်ကွံာ်ကိးဘျီဒီးလီ၊” ကီပယီသုးသွာ်တဖာ် မာဘာ်ဒီးဟးဂီၤတၢ်လံာ်လီၤကဝီၤ ပုၤထူစံာ်မးသုးသွာ်တဖာ်အရီၤဘၢၣ်ထူၣ်သွာ်တဖာ်အါအါဂီၤဂီၤ၊ အါန့ၣ်အန့ၣ်မးကီထီၣ်လီၤကဝီၤဖိသွာ်တဖာ်တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအကျဲန့ၣ်လီၤ.

ဖဲလါမးရး ၂၀၁၆န့ၣ်, သုးခိၣ်ခိၣ်ခိၣ်ဖိ ကွီၤကွီၤလူၤ ဆဲးလီၤဝဲတၢ်ပနီၣ်လၢအအိၣ်ကွဲးလီၤအသးလၢ ကီပယီထံလီၤကီပုၤကိတိာ်ဝဲကျိၤ (Ministry of Home Affairs) ဟံပနီၣ်ဝဲကီပယီသုးသွာ်တဖာ် မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်လၢအဖိးဒီးသဲးန့ၣ်လီၤ. တၢ်သွာ်တဖာ်အံၤမၤစ့ၤလီၤလီၤကဝီၤသဝီဖိသွာ်တဖာ်အတၢ်န့ၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အတၢ်လဲၤကျဲဒီးအတၢ်ဆၢမုာ်လၢမုာ်ကအိၣ်ဝဲတနံၤတၢ်ကဟ့ၣ်က့ၤအဟီၣ်ခိၣ်စ့ၢ်ကိးစ့ၢ်လီၤဝဲဒၣ်ခိၣ်နီၤမးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲလါအီးကထိဘၢၣ် ၂၀၁၆န့ၣ်န့ၣ် လီၤကဝီၤပုၤထူစံာ်မးရး (၃၀၀) ဂၤကရၢကရီထီၣ်အသးဒီးမာဲ တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးဖဲကီဆၢခိၣ်နီၤဒီးသ့ၣ်ပုၤဝဲၤကျိၤအဝဲၤဒီးဖဲတီၤအုၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးဝဲလၢ ကီပယီသုးသွာ်တဖာ်ကပတုာ်တၢ်မၤပျံၤမၤဖုးလီၤကဝီၤဖိသွာ်တဖာ်လၢကျိတၢ်စုကဝဲၤ, ကပတုာ်တၢ်မာဘာ်ဒီးဟးဂီၤတၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိးဟ့ၣ်က့ၤကျိးကရၢၢ်သ့ၣ်တဖာ်ဆူဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

လီၤကဝီၤပုၤထူစံာ်မးရးတဂၤဝဲဝဲလၢ “ပအဲၣ်ဒီးလၢတၢ်ကဟ့ၣ်က့ၤပဟီၣ်ခိၣ်. ပတအဲၣ်ဒီးန့ၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်အိၣ်လိးနီတမံၤဘၣ်, ပအဲၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်က့ၤပဟီၣ်ခိၣ်လၢပကမၤအိၣ်ပတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.” သဝီဖိလၢအဂၤသ့ၣ်တဖာ်စ့ၢ်ကိးတူၢ်ဘၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ပမၤအိၣ်ပဟီၣ်ခိၣ်တသ့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်ကအိၣ်အနံၣ် ၂၀ဘျဲၣ်လံ. အယီသဝီဖိလၢအအိၣ်လၢပပုၤတဝၢပုၤဖဲအံၤသ့ၣ်တဖာ်အါဂၤဘၣ်ဟံၣ်တၢ်ဟံၣ်ယီၤဒီးလဲၤယုဖံးယုမၤလၢတၢ်လီၤဂၤ. တနီၤတခီလဲၤယုဖံးယုမၤဆူထံကီၢ်အဂၤအိၣ်ဝဲလီၤ. သဝီဖိပိာ်ခွါတနီၤဘၣ်ဒီးလဲၤအသးဒီးမာဲကဆိကွါတၢ်မၤလီၤ. ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖာ်ဘၣ်ဟံၣ်တၢ်ဟံၣ်ယီၤဒီးလဲၤမၤတၢ်လၢဟံၣ်ယီၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖာ်လီၤ. ပုၤတနီၤတခီ လဲၤမၤတၢ်လၢဝုၢ်တီၤအူ , ဝုၢ်တကူၣ်မ့တမ့ၢ်ဝုၢ်မၤတလုၤဒီးဆူကီၢ်စ့ၤကဖိသွာ်တဖာ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲန့ၣ်လီၤ.

ပုၤလၢအအိၣ်လၢ ရီၣ်ပုၤခွီကရၢၢ်သ့ၣ်တဖာ် မာဲတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်သးဒီးယုထီၣ်လၢတၢ်ကဟ့ၣ်က့ၤအဟီၣ်ခိၣ် ဒီးတၢ်ပတုာ်ကွံာ်သုးတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤလၢအမ့ၢ်တၢ်ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်အတၢ်လီၤတၢ်ကျဲဒီးကျိးကရၢၢ်သ့ၣ်တဖာ်န့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ - KHRG]

တတ်တဘိုဘဉ်ဘျါရဲ ပှၤဂ့ၢ်ဝိတ်သဘဉ်သဘဉ်လၢအအိၣ်ထီၣ်လၢ လီၤကဝီၤပှၤတဝၢပှၤဘဉ်အမဲၣ်ညါ တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ် ဟီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်မၤဘဉ်ဒိပှၤလၢခံတစၢ်အတၢ်အိၣ်မူန့ၣ်လီၤ. “ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ထီၣ်ကွီၤလၢကဆဲးမၤလိဘဉ်ဒီးတၢ်အ ကီၢ်တသ့လၢဘဉ် ဒိဖျိလၢမိၢ်ပၢ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်တဘဉ်လီၤဘဉ်စးဘဉ်အယီၤလီၤ.” တၢ်အံၤပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်ဘဉ်ဒိ ဘဉ်ထံးလၢအယံၣ်အထၢ်ဒိဖျိတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်လီၤကဝီၤပှၤတဝၢပှၤသ့ၣ်တဖၣ်အဟီၣ်ခိၣ် ဒီးတၢ်ကဲထီၣ်သးဒီးအံၤတက လုၢ်န့ၣ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤဘဉ်ဒိပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်ခါဆူညါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤလိယုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ် (၂)- ဘဉ်ဒီးလဲကဒါက့ၤနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်- တၢ်ပညိၣ်လၢတၢ်သူပှၤထူလံၤဖိဟီၣ်ခိၣ် ကျိၣ်ကျဲလၢကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်အဂီၢ်လၢမုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၢၣ်

နံၣ်-၁၉၉၃
တၢ်လီၤတၢ်ကျဲ-မဲၣ်ကျိကရၢၢ်, ဘုသိၣ်ကီၢ်
ဆၣ်, ဖၣ်ပူၣ်ကီၢ်ရၢၢ်
ပှၤမၤပယွဲတၢ်- ကီၢ်ပယီၤဖၣ်ပူၣ်သုးဝဲလီၤ
ခိၣ်သ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ်(၁)
ဟီၣ်ခိၣ်လၢတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်အီၤ- ၆၀ အ့ကၢၢ်
ပှၤလၢအတူၢ်ဘဉ်တၢ်ခဲလၢ်-ဟံၣ်န့ၣ် ၃၀
ယၢ်ယၢ်
တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢအပိၢ်ထွဲထီၣ်အခံ-တၢ်ဟဲန့ၣ်
အကျဲဟးဂီၤလီၤမၤ, တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသ
မူတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်, တၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိး

ဝဲ ၁၉၉၃ နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကွံၣ်သဝီဖိ လၢအအိၣ်လၢ ဝုၤနီၤသဝီသ့ၣ်တဖၣ်အဟီၣ်ခိၣ်ခဲလၢ်လၢတၢ်တု ထီၣ်ခိၣ်ချ့သုးရၢၣ် ၃၄၀, ၃၄၁ ဒီး ၄၃၄ အသုးကလၢ (စံ ဗျူဟာ၊ ဖာပွန်စံဗျူဟာဌာနချုပ်-၁) အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤအဝဲသ့ၣ် ဘိုထီၣ်တၢ်လံတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အါဖျါလံန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤကျိၣ်ချံ မျိၣ်သၣ်သုးဆူၣ်လၢအအိၣ်ဝဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်အါထီၣ် လီၤကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဟီၣ်ခိၣ် ဝဲအဝဲသ့ၣ်ကရၢၢ်ထီၣ်က့ၤ အသုးကလၢအခါန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤဝဲဖိကဟဉ်သုးဆူၣ် (တဝ် မတော်ယန္တရားတပ်စု) စုၢ်ကီးတုထီၣ်ဝဲဝဲဖိကဟဉ်လၢအတုဟီၣ် ကုၢ်လိၣ် (အုတ်ခဲ) လၢဟီၣ်ခိၣ်လၢအဟံးဆူၣ်န့ၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အ ပှၤဒ်သိးကမၤန့ၢ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်လၢ သုးဖိလၢအအိၣ်ဆီလီၤအ သးဝဲသုးကလၢအံၤအပူၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်တနီၤ

ဘဉ်တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်အီၤလၢတၢ်ကသူဝဲလၢ တၢ်မၤအိၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျိး အဂီၢ်လၢကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဂီၢ်ဒ် ကီၢ်ပယီၤသုးတၢ်သိၣ်တၢ်သိလၢအစံးဝဲ “တၢ်ဆၢထၢၣ်လၢနီၢ်ကစၢ်ခိၣ်” န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမုၢ်တၢ်လၢအသဆၣ်ထီၣ် ကီၢ်ပယီၤသုးရၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အသးလၢကဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်, ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်သဝီဖိအတၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤ ဒီးမၤဆူၣ်မၤစိးလီၤကဝီၤထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်, ခိၣ်ချ့သုးရၢၣ် ၃၄၀, ၃၄၁ ဒီး ၄၃၄ သ့ၣ်တဖၣ် ဟီၣ်ခိၣ်လၢအဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်တသူဝဲ ခဲလၢ်ဘဉ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲလၢယုၤလံ ၂၀၁၇နံၣ်န့ၣ် ဘီၤလၢဝု လၢအမုၢ်သုးယဲၤခိၣ်ခဲလၢအအိၣ်လၢ ခိၣ်ချ့သုးရၢၣ် ၃၄၀ တၢ်ပၤဖိလၢ်တဂၤ စးထီၣ်ဒီးလဲလီၤဟီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဆူလီၤကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢအအိၣ်ဘူးလိၢ်အသးဒီးသ ဝီဖိအဝဲသ့ၣ်အိၣ်တၢ်အလီၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢအထူစံၣ်မၤဒုးတဂၤ တဲဖျါထီၣ်အဝဲတၢ်ထံၣ်ဘဉ်ယးတၢ်အိၣ်သးသ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လၢ- “ကီၢ်ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ပဟီၣ်ခိၣ်ဘဉ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ပီးတၢ်လိတအိၣ်လၢပှၤလၢက ဖိးအိၣ်မၤအိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘဉ်. အယီၤလၢအဝဲသ့ၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်တၢ်ဘဉ်ဘျူးဘဉ်ဖိၣ်လၢအဂီၢ် တအိၣ်ဘဉ်.” လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ ကီၢ်ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ် ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်လီၤကဝီၤပှၤတဝၢပှၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်အိၣ်တၢ်အိ အကျဲခိၣ်သ့ၣ်ဒီးကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်အကျဲသ့ၣ်တဖၣ် မုၢ်လၢအဟီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် သူဝဲလၢတၢ်ဖိးအိၣ်မၤအိၣ်ဂီၢ်တသ့ ဘဉ်န့ၣ်လီၤ.

လီၤကဝီၤဖိတဂၤပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကီၢ်ပယီၤသုးတဖၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်သ့ၣ်တဂၢၢ်သးတကျါတုၤဒၣ်လဲၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢအဟံးန့ၢ် ဆူၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘဉ်ဒီးလဲလီၤကွံၣ်ဝဲ- “သုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘဉ်ကီၢ်ဘဉ်ဂီၤဝဲလၢပှၤကသံကွၢ်အီၤလၢ ဘဉ်မနုၤအယီၤ လၢပှၤတမၤအိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤနီၤတဂၤဘဉ်လဲၣ်. ဒ်သိးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲဝဲအံၤဟးဆုးဝဲကသုအဂီၢ် အဝဲသ့ၣ်ဒီး လဲလီၤ (ငါလီၤ) ဟီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢပှၤလီၤကဝီၤဖိအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤပဟ့ၣ်အီၤလၢစု ဒီးသ့ၣ်ဖျိးတၢ်သ့ၣ် လၢပမၤန့ၢ်အီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပယီၤသုးခိၣ်တဂၤတဲပှၤလၢ, ပှၤတၢ်ချၢမ့ၢ်တမ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်ကမီၤတဂၤလၢ လၢမ့ၢ်သံကွၢ်သုန့ၣ် သုကဘဉ်တဲအီၤလၢ သုမၤစၢၤကီၢ်ပယီၤသုးအဘုစံၣ်ပျီလီၤ”

လိာ်ကဝီပုၤထူစံာ်မၤဒုးသ့ၣ်တဖၣ် မၤအိၣ်စံာ်လၢကီၢ်ပယီၤသုးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဝဲဒီးဒီးလဲလီၤဝဲသ့ၣ်တဖၣ် မ့တန့ၢ်ဘၣ်ဆၣ် လၢတၢ်အိၣ်သးအဖီခိၣ် သဝီဖိန့ၢ်ဂၤဘၣ်ဒီးလဲ (ငါန့ၢ်) ဟီၣ်ခိၣ်လၢတဘျီခါမ့ၢ်တၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဒီးပၤဘၣ်ဝဲဒ်ပုၤထူလံၤ ဖိတၢ်န့ၢ်သၢအကျဲအသီးဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤကီၢ်ပယီၤသုးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကွံာ်လံာ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢအကျါပုၤတဂၤတဲဖျါ ထီၣ်ဝဲလၢ “စးထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်တအိၣ်လၢဘၣ်န့ၣ်, ပမၤအိၣ်တၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤသုးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ပတၢ်အ ပူၤန့ၣ်ဂ့ၤဒိၣ်န့ၢ်ဒီးပတၢ်မၤအိၣ်နီၤမံၤဘၣ်ဒီး, လၢပကီၢ်တၢ်ဝဲအံၤမ့ၢ်အကၢကီၣ်ခါတကၢကီၣ်ခါဒုပတဆိမိၣ်လၢာ်ဘၣ်. ” လၢတၢ်အိၣ်သးဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ် အဖီခိၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးလၢလိာ်ကဝီပုၤထူစံာ်မၤဒုးသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ခီဖျါလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤခွဲးယၢ်လီၤမၤကွံာ်လၢတၢ်ဟံးဆူၣ်န့ၢ်ကွံာ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တဖၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ.

“ပကဘၣ်သူပကစၢ်ဒၣ်တၢ်ပီးတၢ်လီၤ ဒီးဘုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ပမၤအိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. တနံၣ်ညါအံၤ, ပဘၣ်ဟ့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသုးဘုအန့ၣ် ၇၀ ဒ်အပၢ်ပနီၣ်ဝဲလၢတၢ်ဒီးလဲဟီၣ်ခိၣ်အပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ်မ့မၤလ့ အါထီၣ်ဘၣ်ဖုးဟီၣ်ခိၣ်အဘူးအလဲဆူဘုအန့ၣ် ၁၀၀ ဒုပကဘၣ်ကီဘၣ်ခဲလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်ပဟံၣ်ဖိလိမိအဂီၢ်န့ၣ် လီၤ.”

ဖဲ၂၀၁၇ နံၣ်အဆၢကတီၢ် ကီၢ်ပယီၤဖၣ်ပုၣ်ဒုးယၢ်သုးဝဲလီၤခိၣ်သ့ၣ် ၁ (တပ်မတော်ဗဟုသုတပြုဟာဌာနချုပ်-၁), သုးရၣ် ၃၄၀ ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဝဲတၢ်သူၣ်တၢ်ဖျါဟီၣ်ခိၣ်အအူကၢ် (၆၀) လၢအမ့ၢ်လိာ်ကဝီသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုစုတဘျီဒုး နံၣ်ဖျါထီၣ်စံာ်ပျီလၢ ကီၢ်ပယီၤသုးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဝဲဒီးကရၢၢ်တံာ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုစုတဘျီဒုးနံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ လိာ်ကဝီ ပုၤထူစံာ်မၤဒုးသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဒီးလဲဒီးမၤအိၣ်တၢ်လၢအကစၢ်ဒၣ်ဝဲစံာ်ပျီလၢကီၢ်ပယီၤဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဒီးဒီးလဲလီၤန့ၢ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် လီၤ. ခဲအံၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်က့ၤမၤဒီးလဲက့ၤစံာ်လၢကီၢ်ပယီၤသုးအိၣ်န့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ - KHRG]

နံၣ်- ၂၀၀၁
တၢ်လီၤတၢ်ကျဲ-ပစိၣ်အူးသဝီ, ပလီးကရူၢ်, လၢၤမုၢ်
လၢကီၢ်ဆၣ်, ဘျံးဒဲၣ်ကီၢ်ရှၢ်
ပှၤမၤပယွဲတၢ်- နီၣ်ဂံၢ် (၁၂) ကီၢ်ပယီၤတီၤထီၣ်သး
တၢ်မၤလိ
ဟီၣ်ခိၣ်လၢတၢ်ပံးန့ၣ်ဆူၣ်အီၤ- ၆၈၇ အူကၢၢ်
ပှၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်ခဲလၢၢ်-ဟံၣ်န့ၣ် ၄၉ န့ၣ်ယၣ်
ယၣ်
တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢအဟီၣ်ထွဲထီၣ်အခံ-တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်
ခိသးသမူအကျဲဟးဂီၤလီၤမၢ်,
တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢ

ဖဲ ၂၀၀၁ နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တီၤထီၣ်သးတၢ်မၤလိ တ.
တ.ခ (၁၂) ပံးန့ၣ်ဆူၣ်ဝဲ လီၤကဝီၤဖိအဟီၣ်ခိၣ် ၆၈၇ အူ
ကၢၢ် ဖဲပစိၣ်အူးသဝီ, ပလီးကရူၢ်, လၢၤမုၢ်လၢကီၢ် ဆၣ်,
ဘျံးဒဲၣ်ကီၢ်ရှၢ် လၢကတုၤထီၣ်သးတၢ်မၤလိလီၤန့ၣ်လီၤ.
ခိခိၣ်န့ၣ်သဝီဖိလၢပစိၣ်အူးသဝီအပူၤတဖၣ် မ့ၢ်ပှၤထူလံၤဖိ
လၢအသုၣ်ဖျးထူစံာ်ဒီး အါတက့ၢ်တအိၣ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်လံာ်
ပျဲလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၀
နံၣ်န့ၣ်, ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သး တ.တ.ခ (၁၂) ပံးန့ၣ်ဆူၣ်
တုၢ်လံာ် ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ခဲလၢၢ်လၢ နီၢ်တီၢ်သဝီလၢအအိၣ်
ဘူးဒီးပစိၣ်အူးသဝီအံၤအယိ လီၤကဝီၤဖိလၢနီၢ်တီၢ်သဝီ
တဖၣ်ဘၣ်သးလီၤသးကျဲဒီး ယုၢ်မံၤဟးဖျိးကွံာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.
တၢ်ပံးန့ၣ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဖဲ နီၢ်တီၢ်သဝီအံၤအိၣ်ယုာ်
ဒီးတၢ်မၤပယွဲပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်, တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိး,တၢ်ယုၤဆူၣ်

ခိသ့ဒီးတၢ်မၤပျံၤမၤဖုးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢ ၂၀၀၀ တုၤ ၂၀၀၂ နံၣ်န့ၣ်, လီၤကဝီၤဖိလၢ ပစိၣ်အူးဒီးနီၢ်တီၢ်သဝီ
တဖၣ်တၢ်မၤဆူၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢ ကမၤစၢၤတၢ်တုၤထီၣ် ကီၢ် ပယီၤသးကလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်တန့ၣ်သၢသီလီၤ.
ဖဲ ၂၀၀၁ နံၣ်န့ၣ်, ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သး မၤဆူၣ်ဝဲသဝီဖိ (၄၉ ဂၤ) လၢအမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ် ကစၢ်တဖၣ်ဆဲးလီၤစုမၤကျၢ်
လၢလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤ လၢအစံၣ်ညီၣ်ဆၢတဲာ်ဝဲလၢ “ဟီၣ်ခိၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤဆူၣ်ကီၢ်ပယီၤသး အအိၣ်လံာ်”
န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢတဆဲးလီၤ စုမၤကျၢ်တဖၣ်တခီ တၢ်မၤဆူၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢကဟ့ၣ်စု တနံၣ်န့ၣ် ၂,၀၀၀,၀၀၀
ကွဲးစးထီၣ်လၢ ၂၀၀၀ တုၤလၢ ၂၀၀၆ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးခိဖျိန့ၣ်သဝီဖိတဖၣ်ယုၤကညးလၢကမၤစၢၤလီၤအယိ ဖဲ
၂၀၀၆ နံၣ်တုၤ ၂၀၁၀ နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသးမၤစၢၤလီၤက့ၢ် တၢ်ယုၤဆူၣ်စုတုၤဖဲ ၁, ၆၀၀, ၀၀၀ ကွဲးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ယုၤ
ဆူၣ်ဒ်အံၤတဖၣ် နူးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယာ် လၢလီၤကဝီၤသဝီဖိပတီၢ်မုၢ်လၢဘၣ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူလၢတၢ်ယံး
တၢ်စၢၤအပူၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ၂၀၁၂ နံၣ်န့ၣ်ကီၢ်ပယီၤ သးတဖၣ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုၢ်လၢ သဝီဖိတဖၣ်ကပတုာ်
ကွံာ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢ အကစၢ်ဒဲၣ်ကျိးကဝီၤအပူၤဒီး မၤပျံၤမၤဖုးစုၢ်ကိးအဝဲသ့ၣ်လၢ ကန့ၣ်အူထီၣ်ကွံာ်အကျိးဖဲ
အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဆဲးမၤဒီးတၢ်လၢအကျိးပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဆိၣ်သနဲးတဖၣ်အယိ သဝီဖိ ၁၇ ဂၤဆဲးလီၤစုမၤကျၢ်လၢက
ဟ့ၣ်လီၤအဟီၣ်ခိၣ်ဆူၣ်ပယီၤသးအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်ဖဲန့ၣ် ပယီၤသးတဖုအံၤပျံၤလီၤတၢ်ပနီၣ်ဒီးလၢထူၣ်တဖၣ်
လၢသဝီဖိ အဟီၣ်ခိၣ်ပူၤဒီးကွဲးလီၤဝဲလၢ “ကီၢ်ပယီၤသးအဟီၣ်ခိၣ်, တဘၣ်လဲၤတလၢတဂ့ၢ်”.

တၢ်ဂီၤအဖိခိၣ်ခံဘၣ် ဟံၣ်ပျဲဝဲ ကီၢ်ပယီၤတီၤထီၣ်သးတၢ်မၤလိ တ.တ.ခ (၁၂) အိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးဖဲ ပစိၣ်အူးသဝီဖိအဟီၣ်ခိၣ်
ကဝီၤပူၤဒီး ကွဲးလီၤဝဲတၢ်ပနီၣ်စိးပျံၤတဖၣ်လၢ “ကီၢ်ပယီၤသးအဟီၣ်ခိၣ်, လဲၤတလၢတဂ့ၢ်, ပှၤလၢခိပတၢ်တဖၣ် တၢ်ကဟံး
န့ၣ်အရဲဒဲးစးတၢ်ဘျၢအိၣ်ဝဲ အသိးန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- KHRG)

ပယီသုးတီးထီတံးမလိ တ.တ.ခ (၁၂) တဖုအံးဟဲမလဲသုးတံးမလိဖဲ လီၤကဝီဖိဟီၣ်ခိၣ်လၢအဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ဝဲ အံၤတနံၣ်တဘျီဒီးတံးမလိတဘျီန့ၣ်ယံၣ်ဝဲသၢလါန့ၣ်လီၤ. သုးတံးမလိလၢအသုးတံးခးလိကျိချံၣ်သ့ၣ်တဖု အံၤမၤပျံၤမၤဖုးသဝီဖိလၢအအိၣ်ဘူးတဖုဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. သုးတံးမလိအပူၤကွံာ်တဘျီ ဘၣ်တံးမၤအီၤဖဲ လါအိးက ထီဘၣ်တုၤလါဒဲးဘၣ် ၂၀၁၈ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီဖိတဂၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ “ပယီသုးမုဟဲမၤတံးမလိဖဲပဟီၣ် ကဝီပူၤတဘျီလၢလၢန့ၣ်ပပျံၤတံးဒိၣ်မးလီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဟဲမၤသုးတံးမလိအဆၢကတီၢ်, တအဲၣ်ပဟးထီၣ်ဟးလီၤ လၢန့ၣ်သဝီအချၢစ့ၢ်ကိးဘၣ်. လၢတံးအံၤအယိ, ပပျံၤဘၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒိၣ်မးလီၤ.”

တံးဂီၤခံဘၣ်အံၤဟံၣ်ဖျါ တံးထူၣ်တံးဘိလၢလီၤကဝီဖိတဖုသ့ၣ်လီၤဝဲလၢ အကျိးကရၢၢ်အပူၤတဖုအံၤ ပယီသုးဖဲပနီၣ် ယၢ်ဒီးတံးပနီၣ် ဒီးဟ့ၣ်ဒုးပလီၤ သဝီဖိတဖုလၢအသုးတန့ၣ်လီၤခိပတ်ဟီၣ်ခိၣ် လၢဘၣ်တံးဟံးဆူၣ်တုၤလံၤအိၣ်တဖုအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီသုး တ.တ.ခ (၁၂) အံၤ သုးဟီၣ်ခိၣ်တဖုအံၤလၢသုးတံး မလိအဂီၢ် ဒီးမၤဟးဂီၢ်တံးထူၣ်တံးဘိတဖု လၢလီၤကဝီဖိသ့ၣ်လီၤဟံးဝဲတဖုန့ၣ်လီၤ. (တံးဂီၢ်- KHRG)

လီၤကဝီသဝီဖိတဖု ဘၣ်ယိၣ်သးပျံၤစ့ၢ်ကိးဝဲလၢ တဒီးန့ၣ်ဘၣ်က့ၤလၢအဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ် မ့ၢ်လၢကီၢ်ပယီသုး ဖဲပနီၣ် ယၢ်ဝဲတံးလီၤတဖုအံၤသက့ၤဆးဒးလၢကျိးကရၢၢ်တဖုအပူၤလံၤန့ၣ်လီၤ. သုးဖိတဖုတဲပျံၤတဲဖုး စ့ၢ်ကိးသဝီဖိလၢ ဟီၣ်ခိၣ်တဖုအံၤအပူၤသုးဆိလီၤတုၤမ့ၢ်ပိၤဝးဝးလံၤန့ၣ်လီၤ.

လၢကဒီးန့ၣ်က့ၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အဂီၢ် ဖဲ ၂၀၁၃ နံၣ်န့ၣ် သဝီဖိတနီၤကတိၤထီၣ်ဒါဆၢ ကီၢ်ပယီသုးတဖု ဒီးတနီၤ ဒီးန့ၣ်ယၢ်တံးဂီၢ်တံးအုၣ်သးဒီးဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဆူ လီၤကဝီပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖု ဒ်အမ့ၢ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးပုၤတတၢ, သဝီဖိ တနီၤတခီဖဲလီၤဝဲတံးဖဲပနီၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကျိးကရၢၢ်အပူၤဒီး ဟံၣ်ဖျါယုာ်အဝဲသ့ၣ်အမံၤ, အဟီၣ်ခိၣ်အ့ၢ်ကၢၣ်အ လံာ်, တံးထူၣ်တံးဘိကလုာ်လၢ အသုးဝဲဒီးမၤအိၣ်တုၤဝဲ ဟီၣ်ခိၣ်အံၤယံာ်ပျံၤန့ၣ်လီၤ. လၢကဒီးန့ၣ်က့ၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် အဂီၢ်သဝီဖိဂံၢ်လိာ်တီၣ်ဖျါထီၣ်တုၤတံးဂီၢ်အံၤဆူ ကီၢ်ခိၣ်သ့စ့ၢ်ဒီးတံးကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စူၣ်ဘူးဖဲကမံာ် (JMC), လီၤက ဝီမူဒါခိၣ်ဒီးကညိဒီးကလုာ်စၢ်ဖျိကရၢ အအိၣ်ဘၣ်ဆၣ်တံးဘျီတုၤဂီၢ်တအိၣ်နီတမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပဒိဋ်ခံဖုတ်ပါသမ္မတနိုင်ငံတော်၊ တရားရုံးချုပ်၊ တရားရုံးချုပ်၊ တရားရုံးချုပ် - MNLA ဟံးနွံဆူင်
ပုၤထူစံးမၤပုၤဖိလၢအစူးကၢၤခွၢ်အံၤယုၣ်ဟံၣ်ခိၣ်လံာ်အုၣ်သးတဖၣ်အဟံၣ်ခိၣ်ကရၢၢ်

နံၣ်- ၂၀၀၄
တၢ်လီၤတၢ်ကျဲ- ဘုၤလဲသဝီ၊ သးကဒဲးကရူၢ်၊
ဝီၤရှၢ်ကီၢ်ဆၢၣ်၊ နူပျၢ်ယၢ်ကီၢ်ရှၢ်
ပုၤမၤပယွဲတၢ်- တလၢၤနီၣ်ကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲးသးမုၢ်
ဒိၣ်
ဟံၣ်ခိၣ်လၢတၢ်ဟံးနွံဆူင်အီၤ- ၁၀၀ အ့ၣ်ကၢၢ်
ပုၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်ခဲလၢၢ်-ဟံၣ်န့ၣ် ၁၂ န့ၣ်ယၢ်
ယၢ်
တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢၢ်အဟံၣ်ထွဲထီၣ်အခံ- တၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်
ခိသးသမူအကျဲဟးဂီၤလီၤမၢ်၊ တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢ
ကမုၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအိၣ်ထီၣ်၊ ယုၣ်ထီၣ်က့ၤဟံၣ်
ခိၣ်တန့ၢ်၊ တဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤစ့အိၣ်လိးဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဆၢ
မၤပုၤက့ၤနီၣ်တမံၤဘၣ်.

စးထီၣ်လၢ ၂၀၀၄ နံၣ်န့ၣ်၊ တလၢၤနီၣ်အသး (မွန်အမျိုး
သားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်- MNLA) လၢအဘၣ်
တၢ်တိၣ်ခိၣ်ရိၢ်မဲအီၤလၢ အူညၢၤထီၣ်တဖၣ်အံၤဟံးနွံဆူင်န့ၣ်လီၤ
ကဝီၤသဝီဖိအဟံၣ်ခိၣ် အ့ၣ်ကၢၢ် ၁၀၀ဘျဲၣ် ဖဲဝီၤရှၢ်ကီၢ်
ဆၢၣ်၊ နူပျၢ်ယၢ်ကီၢ်ရှၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤကဲထီၣ်အသး
ဖဲသဝီယဲၤဖျၢၣ်လၢဝီၤရှၢ်ကီၢ်ဆၢၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ကျိးက
ရၢၢ်လၢဘၣ်တၢ်ဟံးနွံဆူင်န့ၣ်အီၤတဖၣ် အိၣ်ဝဲဒီးတၢ်ထူၣ်
တၢ်ဘိလၢအမ့ၢ် ရီၤဘၢၢ်ထူၣ်၊ တခိးလီၣ်ထူၣ်၊ သးထူၣ်ဒီး
စံာ်ပျီတဖၣ်ဘၣ်ဆၢၣ်တနီၤ မ့ၢ်ဝဲဟံၣ်ခိၣ်ကလီၤလၢတၢ်တ
သ့ၣ်လီၤဟံၣ်လီၤဘၣ်ဒီးနီၣ်တမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

လီၤကဝီၤဖိလၢ ဘၣ်တၢ်ဟံးနွံဆူင်န့ၣ်အဟံၣ်ခိၣ်လီၤတဖၣ်
ပၣ်ယုၣ်ဝဲဒီးပုၤကညိကလုာ်န့ၣ် ဒီးတလၢၤကလုာ်န့ၣ်စ့ၢ်
ကိးန့ၣ်လီၤ. တလၢၤနီၣ်အသးတဖၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤလၢသဝီ
ပူၤဒီးတဲပျၢ်တဲဖုးသဝီဖိလၢ ထံလီၤကီၢ်ပူၤပဒိဋ်ပပုၤဟ့ၣ်ဝဲ

တၢ်ပျဲလၢတလၢၤနီၣ်ကဟံးနွံဟံၣ်ခိၣ်ဖဲ လီၤကဝီၤအံၤအပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ လၢဖျၢၣ်တြုၤအါရံၤ ၉သီ၊ ၂၀၁၉ နံၣ်
န့ၣ်၊ လီၤကဝီၤဖိလၢ သ---သဝီ တဂၤဟံၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ- “တလၢၤနီၣ်သးဟဲတဲပျၢ်လၢ ဟံၣ်ခိၣ်အံၤအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်ပၤ
ဘၣ်လံ အယိဟံးနွံဆူင်ကွၢ်ပဟံၣ်ခိၣ်တဖၣ်လီၤ. ပကျဲးစးဒီးသဒၢပဟံၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးထီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဆၢၣ် ပစုက
ဝဲၤတအိၣ်ဘၣ်အယိ ပမၤအဝဲသ့ၣ်တနၢၤဘၣ်. ပမ့ၢ်ဒၣ်ကမုၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိလီၤ ဘၣ်ဆၢၣ်သးတဖၣ်မၤပျၢ်မၤဖုးပုၤဒီး
ဟံးနွံဆူင်ကွၢ်ပဟံၣ်ခိၣ်လီၤ.” တလၢၤနီၣ်သးတဖၣ်ဟံးနွံ ဆူၣ်ဟံၣ်ခိၣ်ဝံၤန့ၣ်သ့ၣ်လီၤဝဲရီၤဘၢၢ်ထူၣ်တနီၤလၢကမၤ
န့ၢ်ကျိၣ်စ့အတၢ်ဟဲန့ၣ်လၢအသးမုၢ်သံၣ်ဘိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဆါလီၤစ့ၢ်ကိးဟံၣ်ခိၣ်အကဝီၤတဖၣ် ဆူလီၤကဝီၤ
ဖိလၢအအိၣ်လၢလီၤကဝီၤအဂၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိသးတၢ်မၤပျၢ်မၤဖုးအယိ သဝီဖိတနီၤသ့ၣ်ပျၢ်သးဖုးဒီးဟး
ထီၣ်ကွၢ်ဝဲလၢအသဝီပူၤန့ၣ်လီၤ.

သဝီဖိလၢတၢ်ဟံးနွံဆူင်န့ၣ်အဟံၣ်ခိၣ်တဖၣ် အါတက့ၢ်အိၣ်ဒီး (KNU) ဟံၣ်ခိၣ်လံာ်အုၣ်သး ဘၣ်ဆၢၣ်ခိဖျိကီၢ်ပယိ
ပဒိဋ်စ့ၢ်ကိးအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံးနွံဆူင်ဟံၣ်ခိၣ်လံာ်အုၣ်သးလီၤဆီအယိ ကဲထီၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢၢ်သဝီဖိတဖၣ် ကဒီးသဒၢလီၤ
က့ၤအကစၢ်ဟံၣ်ခိၣ်တုၤလီၤတီၤလီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢကီၢ်ပယိပဒိဋ်တကပၤတခီတတူၢ်လိာ်ဟံးနွံဆူင်ဝဲ KNU အ
ဟံၣ်ခိၣ်လံာ်အုၣ်သးဘၣ်လီၤ. ဖဲ လၢဖျၢၣ်တြုၤအါရံၤ ၂၀၁၉ နံၣ်အတီၢ်ပူၤ, လီၤကဝီၤဖိတဖၣ်တီၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ဟံး
ဆူၣ်န့ၣ်ဟံၣ်ခိၣ်ကပံာ်အဂ့ၢ်ဆူ (KNU) ပဒိဋ်ဒီးကီၢ်ပယိပဒိဋ်အအိၣ် ဘၣ်ဆၢၣ်တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တအိၣ်
ဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အယိလီၤကဝီၤသဝီဖိတဖၣ် အိၣ်ဝဲဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ဂီၤလၢ အဖိလံၤစၢၤသ့ၣ်တၢ်အိၣ်မူခါဆူညါအဂီၢ်
န့ၣ်လီၤ.

လီၤကဝီၤသဝီဖိတဂၤလၢသးကဒဲးသဝီ တဲဖျၢၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ “အခိၣ်ထံးဒုယရီၤဘၣ်ကျိးအိၣ် ၃၅ အ့ၣ်ကၢၢ်ညါအယိယတ
ဘၣ်ယိၣ်လၢယတၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူခါဆူညါအဂီၢ်လၢဘၣ်. ဘၣ်ဆၢၣ်ခဲအံၤမ့ၢ်လၢတလၢၤသး ဟံးနွံဆူၣ်ယဟံၣ်
ခိၣ်ဘူးကလၢၢ်ညါအယိ ကဲထီၣ်တၢ်လီၤမၢ်ဖးဒိၣ်တခါ လၢပဟံၣ်ဖိယိဖိအဂီၢ်လီၤ. ခဲအံၤပဟံၣ်ခိၣ်အိၣ်တုၤက့ၤတက
ဝီၤဖိလီၤအယိကီၢ်ဒိၣ်မးလၢယကမၤပုၤဟံၣ်ယိတၢ်လိာ်ဘၣ်အဂီၢ်လီၤ. ယအိၣ်မူဒီးအဆၢကတီၢ်ဒု ယဘၣ်ဂုၢ်ယုကျဲ
အဂၤလၢကမၤပုၤအဟံၣ်ဖိယိဖိတၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.”

ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ရာတွင် အတတ်ပညာနှင့် လိုက်နာသည့် အလုပ်အကိုင်များ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဟု ကတိပေးကြောင်း အတည်ပြုနိုင်ခဲ့ပါသည်။

တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

ကညီညွတ်စွာလုပ်ဆောင်မှုများ KHRG သီးသန့်ခံရမှုများ NCA ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ဝန်းလုံးတွင် အတည်ပြုနိုင်ခဲ့ပြီး (၉) လအတွင်း တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

KHRG ကိုးသင်္ဂြိုဟ်စုတို့၏ အကျိုးအမြတ်များကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ (မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ) တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ၊ လိုက်နာသည့် အလုပ်အကိုင်များ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဟု ကတိပေးကြောင်း အတည်ပြုနိုင်ခဲ့ပါသည်။

- လိုက်နာသည့် အလုပ်အကိုင်များ၊ ကလောင်အုပ်စုတစ်ခုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ လိုက်နာသည့် အလုပ်အကိုင်များ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။
- ချစ်မြတ်နိုးမှုများ တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ လာအိုနိုင်ငံတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ သီးသန့်ခံရမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။
- ချစ်မြတ်နိုးမှုများ တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ လာအိုနိုင်ငံတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ သီးသန့်ခံရမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။
- ကတိပေးသည့် အလုပ်အကိုင်များ တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ လာအိုနိုင်ငံတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ သီးသန့်ခံရမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ

တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ	နံပါတ်	ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ	အကျိုးအမြတ်	တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ	တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ
မံခိုင်ထည်မာမှုများ၊ လက်နက်ကိုင်ဆောင်မှုများ၊ ချစ်မြတ်နိုးမှုများ	၁၉၅၄	ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ၅၅၀, ၅၉၉, ၆၀, ၃၅၁	၂၆၄	တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ	တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ
တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ	၁၉၉၀	ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ၅၄၈	၂၀၀	တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ	တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ
ကမ္ဘာ့ဗဟို၊ နိုင်ငံတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ	၁၉၉၅	ကညီညွတ်စွာလုပ်ဆောင်မှုများ ၈၁၄, ၃၅၁	တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ	တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ	တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ

အိမ်မိသဝီ၊ ဆိမ့်လှိုင်ကရူ၊ လာ ဒိုင်ကီဆပ်၊ ချာလွှဲထွန်ကီရု	၁၉၉၂	ပယီသုး	၃၅	တအိန်	တံသုးဆုန်လီကျဲ၊ တံစုလီခိန်ခိန်ဒီး ကျိန်စုတံဟဲနုအ ကျဲလီမံကွံ တံလုအိန်နီခိသး သမူအကျဲလီမံ
ကဝီဒုအိဒီး၊ ကမးမိ ဝု၊ နွဲလိကီဆပ်၊ ဖပ်ပုန်ကီရု	၁၉၉၃	ကညီဘူးဒးတံလဲ၊ ထိန်လဲထီသုးမုဒိန်၊ ကီပယီသုးခိးကီ ဆာ	၃၂၅	တအိန်	တံလုအိန်နီခိသး သမူအကျဲလီမံ
မံကျိသဝီ၊ ဘုသိန်ကီ ဆပ်၊ ဖပ်ပုန်ကီရု	၁၉၉၃	ကီပယီဖပ်ပုန်သုး ဝဲလီခိန်သုန်နီဂံ (၁)၊ သုးရု နီဂံ ၃၄၀	၆၀	တအိန်	တံလုအိန်နီခိသး သမူအကျဲလီမံ၊ တံယုဆုန်နီစိတံ ခိတံသွဲ
နိန်တကီသဝီ၊ နိန်တ ကီကီဆပ်၊ နုပုန်ယံ ကီရု	၁၉၉၆	ကီပယီ မျိန်သုးမု နီဂံ ၃၃၄	အါနီဒီး ဟိန်ခိန် ၂၅ အုကံ၊ ရီဘာ်ထုန် ၇၀၀ ဘျဲဟး ဂီ	တအိန်	ဟိန်ခိန်ကပံတံလီ တံကျဲဒီးတံစုလီခိ ခိန်ဟးဂီ၊ ကျိန်စုတံဟဲနုအ ကျဲလီမံ၊ တံသုးလီသုးကျဲ
ပံတခး၊ ကိန်ဆံကွံ၊ ဖဲယံ၊ ထံအိန်အိသဝီ တဖပ်၊ ကစာ်ဒိုင်ကီ ဆပ်၊ ဘျဲဒဲကီရု	၁၉၉၇	ပယီသုး	တသုန်ညါ (ဘုဒီး သဝီ ၄ ဖျာန်)	တအိန်	တံယုမံဟးဖျိး၊ တံလုအိန်နီခိသး သမူတံကီတံခဲအိန် ထိန်၊ ဟိန်ခိန်ကပံဒီးတံ စုလီခိန်ခိန်ဟးဂီ
ရှိန်ပုဒီးကရူ၊ ထိတ ထုန်ကီဆပ်၊ တိအူကီရု	၁၉၉၉	ပယီသုးလါအဆိ လီအသးဖဲပယုန်နီ သုးကလါ	၄,၀၀၀	တအိန်	သုးမံတံခးလိစုက ဝဲတံမံလီလါ ကမျာ်ဟိန်ခိန်လီ ပု၊ တံစုလီခိန်ခိန် ဒီးတံထုန်တံဘိ ဘုဒီး
လုန်သိဝု၊ ဒိန်ဖးခိန် ကီဆပ်၊ တိအူကီရု	၂၀၀၀	ပယီသုးခိန်ချသုး ရုနီဂံ ၆၀၃	တသုန်ညါ (ဘုဒီး သ ဝီ ၁ ဖျာန်)	တအိန်	တံယုမံဟးဖျိး၊ တံစုလီခိန်ခိန်ဒီး ဟိန်ခိန်ကပံဘုဒီး
ကမိတီးဒီး လွဲကံသ ဝီ၊ ပုမနီကီဆပ်၊ တိ အူကီရု	၂၀၀၀	ပယီသုးခိန်ချသုး ရုနီဂံ ၆၆, ၁၂၂၊ ၆၀၆	တသုန်ညါ (ဘုဒီး ဟံနု ၅၁ ဖျာန်)	ပယီသုး ရဲကျဲနု ထံလါပု၊ ဘုသုးလီ သုးကျဲဝဲ	တံယုမံဟးဖျိး၊ တံစုလီခိန်ခိန်ဒီး ဟိန်ခိန်ကပံဘုဒီး၊ တဒီးနုစုအိန်လိး၊ တံလုအိန်နီခိသး

				အင်္ဂါ	သမ္မတကိတ်ခံအိပ် ထိပ်, ဟိန်ခိန်လီ ကျဲဟးဂီၤ
ပစိာ်အူးသဝီ, ပလီးက ရှ်, လာ်မုာ်လါကီၤ ဆဉ်, ဘျဲးဒဲာ်ကီၤရှဉ်	၂၀၀၁	ကီၤပယီၤတီၤထီသုး တံၤမၤလိ နီၣ်ဂံၢ် ၁၂	၆၈၇	တအိၣ်	တံၤယုာ်မုာ်ဟးဖျိး, တံၤကတိၤမၤပျံၤမၤ ဖုး, တံၤမၤဆူၣ်ဟ့ၣ် ကလိကွံာ်ဟိန်ခိန် ဆူသုးအအိၣ်
ပျီသီသဝီ, တကဲးက ရှ်, တနီၤသရံၣ်ကီၤ ဆဉ်, ဘျဲးဒဲာ်ကီၤရှဉ်	၂၀၀၂	ပွဲၤသုၣ်စ့ၣ်ဒီး စံၣ်ခွဲၣ်ဘံၣ်ခိပနံၣ်	၃၂၅	တအိၣ်	တံၤယုာ်မုာ်ဟးဖျိး, ဟိန်ခိန်ကပံာ်ဒီးတံၤ စုလီၤခိန်ခိန်ဟးဂီၤ
သုၣ်အီၤသဝီ, ကတး ကျိၣ်ကရှ်, တနီၤသရံၣ် ကီၤ ဆဉ်, ဘျဲးဒဲာ်ကီၤ ရှဉ်	၂၀၀၂	ကီၤပယီၤထီသုး သုးရှဉ်နီၣ်ဂံၢ် ၅၇	၆၂	တအိၣ်	တံၤယုာ်မုာ်ဟးဖျိး, ဟိန်ခိန်ကပံာ်ဒီးတံၤ စုလီၤခိန်ခိန်ဟးဂီၤ
ဘုလမဲ, သးကတဲာ်, အီၤသၤယၤ, ဖယါကိ ဒီး အီၤသပူၤသဝီတ ဖဉ်, ဝီၤရှဉ်ကီၤဆဉ်, နူပျဉ်ယာ်ကီၤရှဉ်	၂၀၀၄	တလၢၤတၢ်ထူၣ်ဖျဲး သုးမုာ်ဒိၣ်	၁၀၀ ဘျဲၣ်	တအိၣ်	တံၤလုာ်အိၣ်နီၤခိသး သမ္မအကျဲလီၤမၤ, လီၤကဝီၤတၢ်ဘံၣ်တၢ် ဘၢတအိၣ်, တံၤသုး လီၤသုးကျဲ, တံၤလု ထီၣ်က့ၤဟိန်ခိန်က ပံာ်လၢဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ် ဆူၣ်အီၤတဖဉ်တန့ၢ် လၢၤ, တံၤတဒီးန့ၢ် စ့အိၣ်လိး
ကိမ္မၤသၤယၤကရှ်, နီၣ်တကီၤကီၤဆဉ်, နူပျဉ်ယာ်ကီၤရှဉ်	၂၀၀၇	ကီၤပယီၤ မျိာ်သုးမုာ် နီၣ်ဂံၢ် ၃၃၄	၂၀၀	တအိၣ်	တံၤမၤဆူၣ်လၢက ဟ့ၣ်ကလိကွံာ်ဟိန် ခိန်, တံၤထူၣ်တၢ်ဘိ ဟးဂီၤ
ထီၣ်ကီးကိသဝီ, တန့ ဆါကီၤဆဉ်, ဖဉ်အဉ် ကီၤရှဉ်	၂၀၀၇	ကညီတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်က ရၢ	၄,၀၀၀	တအိၣ်	ဟိန်ခိန်ကပံာ်ဟးဂီၤ , တံၤကတိၤမၤပျံၤ မၤဖုး, တံၤတပာ်ကဲ လီၤ ကဝီၤဖိတၢ်ထံၣ် တၢ်ဟံးသး, တံၤဘံၣ် တၢ်ဘၢတအိၣ်
လာ်သီသဝီ, ဒဲာ်ခံက ရှ်, လာ်ခိၣ်စိကီၤဆဉ်, ဘျဲးဒဲာ်ကီၤရှဉ်	၂၀၀၈	တလၢၤတၢ်ထူၣ်ဖျဲး သုးမုာ်ဒိၣ်	၃၀	တအိၣ်	တံၤဘံၣ် တၢ်ဘၢတအိၣ်, ဟိန်ခိန်ကပံာ်ဒီးတံၤ ထူၣ်တၢ်ဘိဟးဂီၤ
တကိၤတဲၤသဝီ, ဖဉ် ပူၣ်ကီၤဆဉ်, ဖဉ်ပူၣ် ကီၤရှဉ်	၂၀၁၀	ပယီၤသုးခိၣ်ချ့သုး ရှဉ်နီၣ်ဂံၢ် ၃၄၁	တသ့ၣ်ညါ	တအိၣ်	တံၤကတိၤမၤပျံၤ မၤဖုး

နိုင်မိကရှ်၊ ကီးတရုံး ကိတ်ဆပ်၊ နူပျာ်ယာ် ကိတ်ရှပ်	၂၀၁၁	ကိတ်ပယီသုးခိးကိတ် ဆာ နိပ်ဂံ ၁၀၂၂ဒီး ပယီသုးဝဲလီခိပ် သု် MOC နိပ်ဂံ ၁၂	၁၇၁	တအိပ်	တံကတိမေပျံ မေး
ယုပူကံသဝိ၊ ယုပူကံကရှ်၊ တံကြံကိတ်ဆပ်၊ ဖပ်အပ်ကိတ်ရှပ်	၂၀၁၇	ကိတ်ပယီသုးခိးကိတ် ဆာ နိပ်ဂံ ၁၀၁၅	တသု်ညါ (ဘုဒိ သဝိမိ ၁၁ ဂါ)	တအိပ်	ဟိပ်ခိပ်ကပ်ဟးဂါ , တံတဒီးနုစုအိပ် လိး, တံဘံပ်တံဘါ တအိပ်
ကဝီဒု-၃, ရှူကိပ် ကိတ်ဝှ်, တနုဆိကိတ် ဆပ်, ဖပ်အပ်ကိတ်ရှပ်	၂၀၁၇	ကိတ်ပယီသုးခိးကိတ် ဆာ	တသု်ညါ (ဘုဒိ ဟိပ်ခိပ် လီ ၁၁ ကဝီ)	တအူကပ် ၅၀,၀၀၀ ဘး	တံလုအိပ်နီခိသး သမူကျဲလီမေ, ဟိပ်ခိပ်ကပ်ဟးဂါ , တံဘံပ်တံဘါတ အိပ်
တကူင်ကြီသဝိ, တဲး ဘုကရှ်, လုပျံကိတ် ဆပ်, ဖပ်အပ်ကိတ်ရှပ်	တသု် ညါ	ကညိတံမုတ်တံခုင်က ရံ	တသု်ညါ	တအိပ်	တံလုအိပ်နီခိသး သမူကျဲလီမေ, တံသုးလီသုးကျဲ, ဟိပ်ခိပ်ကပ်ဟးဂါ , တံမေဆူပ်မေစိး
ထိပ်ကီးကိသဝိ, တနု ဆိကိတ်ဆပ်, ဖပ်အပ် ကိတ်ရှပ်	တသု် ညါ	ကညိတံမုတ်တံခုင်က ရံဝဲလီခိပ်သု်နိပ် ဂံ ၃ ဘုတ်တံတိခိပ် ရိမဲအီလံ စီမေယု	၁၅၀	တအိပ်	တံတဒီးနုစုအိပ် လိး
ဝှ်တိအူ, တိအူကိတ်ဆပ်, တိအူကိတ်ရှပ်	၂၀၁၈	ပယီသုးခိပ်ချသုး ရှပ်နိပ်ဂံ ၆၀၃	တသု်ညါ	တအိပ်	တံကတိမေပျံမေ ဖူး, တံတဟု်အ ခွဲးလံလဲနုဖံးမေ တံလံဟိပ်ခိပ်ဘု တံဟံးနုဆူပ်အပူ